

GRUPUL DE REFLECȚIE

PRIVIND

DEMOCRATIA REALĂ

Caiete periodice, cu dezbateri, opinii și considerente referitoare la nevoile României

NR. 3

februarie 2013

**COLECȚIA PERSONALISTĂ
SUB ÎNGRIJIREA LUI CORNELIU LEU**

**GRUPUL DE
REFLECȚIE
PRIVIND
DEMOCRAȚIA
REALĂ**

**caiet de dezbateri, opinii și considerente
referitoare la nevoile României**

Nr. 3

An 2013

**COLECȚIA PERSONALISTĂ
SUB ÎNGRIJIREA LUI CORNELIU LEU**

**MODERATORII DEZBATERILOR
GRUPULUI DE REFLECȚIE
PRIVIND
DEMOCRATIA REALĂ:**

**Prof. Dr. Ioan ALEXANDRU
Prof. Dr. Mihai BERCA
Dr. Daniela GÎFU
Prof. Dr. Adrian SEVERIN**

PRIMA PARTE:
CONTINUĂM
DEZBATEREA PUNÂND ÎN
DISCUȚIE URMĂTOARELE
ARTICOLE

I. DANIELA GÎFU

DEMOCRAȚIA DE AZI
– O NOUĂ COTITURĂ LINGVISTICĂ

și

II. CORNELIU LEU

DEMOCRAȚIA CREȘTINĂ
LA SFÂRȘIT DE 2012

I

DANIELA GÎFU

DEMOCRAȚIA DE AZI

– O NOUĂ COTITURĂ LINGVISTICĂ

Odată cu începuturile gândirii moderne (John Locke, René Descartes, Immanuel Kant) filosofia, cunoscută de la Hegel drept chintesența spirituală a unei epoci, a devenit o *filosofie a Cunoașterii*, principalele curente filosofice indicând ulterior reorientarea culturii contemporane către *semiotică*. De aici și importanța pe care a dobândit-o abordarea limbajului, începând cu secolul XX, ca o mare schimbare de paradigmă culturală. Fenomen, numit *cotitură lingvistică*.

Dacă până în secolul trecut, „entitățile lingvistice au rămas într-o poziție secundară, fără să aibă un statut autonom: limbajul continua să fie efect, iar cauza să fie *gândirea*”¹. Depășirea acestei viziuni a început în mai multe domenii ale creației culturale manifestate și la nivelul cunoașterii științifice, contribuind decisiv la generalizarea cotiturii lingvistice.

În prima decadă a secolului XX, atenția asupra semioticii lingvistice se îndreaptă în primul rând asupra manifestărilor limbajului, urmare a preocupărilor saussuriene. Saussure, vădit interesat de limbaj², preocupat mai mult de modul în care semnele (sau, în cazul său, cuvintele) se corelează cu alte semne. În accepțiunea lui Saussure³, „termenul *forma*, sinonim cu structură, (...) se exprimă prin sistemul relațiilor stabilite între unitățile lingvistice; independența formei conferă statut de autonomie lingvistică (care va avea ca obiect descrierea coerentă și exhaustivă a acestei forme)”⁴.

A vorbi despre *formă* înseamnă a lua în calcul patru aspecte de înțelegere a

---

¹ Dumitru BORTUN, *Semiotică. Limbaj și comunicare*, comunicare.ro, București, 2001, p. 38

² „Limbajul este o structură a gândirii care ar exista independent de *formele lingvistice*, căci există o diferență de natură între limbă (*la langue*) și vorbire (*la parole*)” (Oswald DUCROT, Tzvetan TODOROV, *Dictionnaire encyclopedique des sciences du langage*. Éd. du Seuil, Paris, 1972, p. 44). În viziunea lui Ducrot, „din teza saussuriană rezultă că există un arbitrarie lingvistic fundamental distinct de arbitrarie fiecărui semn izolat.” Prin urmare, gândirea la Saussure există înaintea limbajului (deci, sensul înaintea semnului, semantica înaintea semioticii) „ca o masă amorfă, ca o nebuloasă, fără structuri privilegiate” (1972, p. 30).

³ Cunoașterea modului de funcționare a semnelor, prin intermediul diferențelor dintre ele la un moment dat, presupune: *semnificațiile* (sintaxa etc.), ceea ce reprezintă pur și simplu diferența dintre idei sau coincidența lor în funcție de semne; *formele*, ceea ce înseamnă tocmai diferența dintre semne sau coincidența lor în funcție de idei; *elementele vocale ale semnului*, prin urmare diferența dintre aceste elemente vocale sau coincidența lor în funcție de forme (altfel spus, în funcție de diverse semne sau semnificații). (v. Ferdinand de SAUSSURE, *Scrieri de lingvistică generală*, trad. de Luminița Botoșineanu, Ed. Polirom, Iași, 2004, pp. 39-40).

⁴ Daniela ROVENȚA-FRUMUȘANI, *Semiotică, Societate, Cultură*, Institutul European, Iași, 1999, p. 292

conceptului: *diversitatea formală* (în caz contrar dispare până și baza, adevărată sau falsă, suficientă sau nu, pentru a putea raționa măcar un moment asupra formei), *pluralitatea de forme* (în caz contrar, diferența care apare ca stând la baza existenței unei forme devine imposibilă), *simultaneitatea și valoarea semnificativă*. Cu alte cuvinte, *forma* este „nu o anumită entitate pozitivă, aparținând unei categorii oarecare, unei categorii simple, ci entitatea deopotrivă negativă și complexă, rezultând (fără nici un fel de bază materială) din diferența față de alte forme combinată cu diferența de semnificație a altor forme”⁵. Ca atare, *forma* este un element al coexistenței unor semne diferite, echivalente sau opuse în semnificația lor.

Pe filiera deschisă de Saussure, o serie de lingviști⁶, și nu numai, au continuat cercetările sprijinind întemeierea unei teorii moderne a semnelor lingvistice. Convingerea acestora, explicit sau implicit formulată, este aceea că „sistemul semiotic cel mai important, baza tuturor celorlalte, este limbajul”⁷. În accepția lui Hjelmslev, din reunirea formei conținutului și a formei expresiei rezultă semnul lingvistic și, în geneză, orice semioză, adică relația de semnificare.

Analizând condițiile limbii, Wittgenstein concepe o etică comunicativă care implică o viziune asupra *formelor* vieții. „Adevărul și falsitatea fiecărei propoziții schimbă, într-adevăr, ceva din construcția generală a lumii, iar cadrul în care este lăsat construcției sale prin totalitatea propozițiilor elementare este tocmai acela pe care îl delimitează propozițiile total generale”⁸. Acesta a tematizat relația dintre logica limbajului și interacțiunile practice. Puterea cuvintelor, cunoscută și controlată, poate să genereze recursul la un lexic specific, la reguli și strategii de argumentare. În acest sens, limbajul reprezintă mai mult decât un stoc de cuvinte, devenind, în contextul analizat de noi, o emblemă a puterii ce încearcă să fie monopolizată. Dar, expresia verbală a puterii este definită atât de tăcere, cât și de un limbaj specific, constituite în condițiile artei dramatice. Așa cum spunea G. Balandier, tăcerea și limbajul „încearcă să influențeze subiecții în timp”⁹, iar în condițiile acestui cuvânt arta tăcerii face parte din arta politicii.

*

Dacă privim *discursul politic* ca acțiune, adică sub aspectul relației dintre acesta și cei care-l generează, sau asupra acelor spre care este îndreptat, înseamnă că îl abordăm dintr-o perspectivă mai recentă, cea pragmatică, centrată mai ales asupra formelor moderne ale acestui tip de discurs. „Rolul limbajului aici este acela de a articula continuu ideologia, de a insista asupra sistemelor de credințe care legitimează instituțiile de

---

⁵ Ferdinand de SAUSSURE, *Scrieri de lingvistică generală*, trad. de Luminița Botoșineanu, Ed. Polirom, Iași, 2004, p. 40

⁶ Louis HJELMSLEV, Julien A. GREIMAS, Roland BARTHES, Umberto ECO etc.. Cu privire la contribuțiile relativ recente ale definirii semioticii lingvistice (v. Maria CARPOV, *Introducere în semiologia literaturii*, Ed. Univers, București, 1978).

⁷ Louis HJELMSLEV, *Prolégomènes à une théorie du langage*, Minuit, Paris, 1963, p. 28

⁸ Ludwig WITTGENSTEIN, *Caietul albastru*, trad. M. Dumitru, M. Flonta, Ed. Humanitas, București, 1993, p. 95

⁹ Georges BALANDIER, *Scena puterii*, Ed. AION, Oradea, 2000, în Călin SINESCU, *Comunicare politică*, Ed. Universitară, București, 2007, p. 175

putere”¹⁰, dar cel mai important rezidă în semnificațiile convenționale ale practicilor puterii. „Limbaajul devine putere în mâinile puterii”, după cum spunea R. Wodak (1989)¹¹.

Din perspectiva nivelului de generalitate și al tipului de comunicare politică, specialiștii în analiza discursului au evidențiat diferențe substanțiale pentru relația limbaj/putere. Raportându-ne la referențial, terminologia uzitată poate fi abstractă (de pildă, reformă) sau concretă (spre exemplu, mâncare). În primul caz, formele lexicale abstracte caracterizează relațiile formale (mesaje instituționale), în a doua situație, formele concrete evocă relațiile interpersonale (mesaje electorale). În fond, „cuvintele își pot schimba sensul după poziționarea celor care le folosesc”¹²; cuvintele polisemantice ca *putere*, *libertate* sunt în mod intenționat ambiguate pentru ca fiecare segment de public să recepteze accețiunea sa. „Enunțurile se opun prin atitudinea față de cuvinte și nu prin cuvinte însele”¹³.

Fără a ne propune o incursiune asupra filosofiei democrației, izvorâtă din ideile antichității grecești, subliniem faptul că democrația europeană se bazează tot pe elemente ca *egalitate* și *libertate*, regăsite încă din antichitate și preluate ulterior, (spre exemplu, în regimul comunist) drept idealuri naționale. Nu mai este pentru nimeni străină înțelegerea faptului că celor două concepte beneficiază, indiferent de perioada istorică, de adaptări discursive emise de reprezentanții puterii la momentul acțiunii. Cert este că democrația rămâne o formă de guvernare, poporul fiind mai mult un spectator la acțiunile puterii decât un detentor al puterii.

O privire asupra filozofiei politice autohtone aduce în atenția publică reminiscența ideilor din democrația socialistă „cârpită” cu idei democratice implementate la mare iuțeală din țările cu democrație autentică (vezi democrația americană). Că a existat sau nu o documentare reală făcută de aleșii noștri în acești 23 de ani, aflați mai mereu în deplasări costisitoare, rămâne temă pentru toți cei interesați de viitorul nației române.

*

Raportându-ne la viziunea simbolică a puterii, constatăm că ea are o puternică dominantă dramaturgică (actorul politic trebuie să învețe suficiente roluri pentru a fi capabil „să improvizeze” în funcție de context), nu însă și un spațiu nelimitat de manevră. „Puterea legată de interpretarea unui rol dominant are drept corolar supunerea necondiționată la constrângerile celor care definesc acel rol”¹⁴. Deoarece „reprezentarea politicului este corelată unui spațiu social polarizat – fie tensiv, conflictual (în cazul dominării, manipulării), fie cooperativ (în situația deliberării, negocierii, compromisului)”¹⁵ -, limbaajul politic reprezintă în aceeași măsură o formă de descriere explicativă a realului și o modalitate de acțiune strategică în contextul dat. Prin urmare, inegalitățile de acces la cunoaștere și limbaaj determină inegalitățile de obținere a competenței politice și, implicit, a performanței politice, care întârzie sau împiedică șansele de exercitare a puterii.

---

¹⁰ Robert FOWLER, *Power*, în *Handbook of discourse analysis*, vol. 4, *Discourse in society*, ed. T. A. van Dijk, 61-82, New York / London, Academic Press, 1985, p. 64

¹¹ Christian Le BART, *op. cit.*, p. 106

¹² Michel PÉCHEUX, *L'analyse automatique du discours*, Dunod, Paris, 1969, în C. SINESCU, *op. cit.*, p. 176

¹³ Louis GUESPIN, *Problématique des travaux sur le discours politique*, 1971, în *Langages*, no. 23

¹⁴ Christian Le BART, *Le discours politique*, PUF, Paris, 1998, p. 55

¹⁵ Daniela ROVENȚA-FRUMUȘANI, *Analiza discursului. Ipoteze și ipostaze*, Ed. Tritonic, București, 2004, p.

Cunoscuta formulă a performativității austiniane, acel „How to do things with words” (*Cum să faci lucruri cu cuvinte*), este în primul rând rezultatul statutului omului politic, al poziției sale în spațiul politic, care îi conferă o legitimitate indubitabilă. În prezent, legitimitatea competenței și credibilității unei autorități politice este din ce în ce mai mult concurențată de credibilitatea mediatică, de carisma confirmată deja în spațiul public. „Pentru a pretinde la tron în cetatea democratică trebuie să fii telegenic”¹⁶. Așadar, asistăm în politică fie la impunerea actorilor „grei”, care beneficiază de un tratament preferențial în mediatizarea lor, efect numit de Roland Cayrol, *best-seller*, fie la ignorarea actorilor cu vizibilitate redusă, care sunt marginalizați sau chiar ignorați. De cele mai multe ori, propulsarea a noi actori este însoțită de schimbarea altora, a corpului intermediar, a militanților, condamnați nu doar la tăcere mediatică, ci la tăcere pur și simplu, rolul liderilor de opinie fiind drastic diminuat¹⁷. Problema fundamentală a comunicării politice, ca scenă simbolică de înfruntare de discursuri politice (putere vs. opoziție), este adăugarea unei dimensiuni antropologice, istorice, timpului scurt al evenimentului mediatizat. „Altfel spus, forța și fragilitatea comunicării politice rezidă în gestionarea celor două scări temporale care constituie politicul: timpul evenimentului și timpul structurării”¹⁸.

Viața politică este structurată în fapte de limbaj – discursuri politice, programe și platforme ideologice, doctrine politice, simboluri (embleme, ceremonii etc.), toate acestea fiind construite și modelate cu scopul de a place și a convinge, a stârni pasiuni și adeziuni, a determina la acțiune. „Prin limbaj se construiește dezbateră politică, dar și scena politică cu jocurile, regulile, actorii săi”¹⁹. Discursul politic se distinge de alte *forme discursive* tocmai prin gradul ridicat de contextualizare. Este punctual, legat de un eveniment, poate genera sau poate fi generat de anumite evenimente, are rolul de a evalua situația comunicării publice. Aceste evaluări sunt din ce în ce mai ritualizate.

În contextul electoral, cel mai urmărit și exploatat de pe scena publică, un discurs politic rostit de un anumit actor politic trebuie să ajungă să simbolizeze exact așteptările electorilor, să întărească astfel nevoia de siguranță, speranțele, pentru a le spulbera neliniștile. „Dimensiunea *simbolică* rezidă în modul în care oamenii își reprezintă realul și stabilesc raporturi de semnificație între obiecte cu ajutorul limbajului, al riturilor, al miturilor. Se servesc de simboluri pentru a da un sens vieții lor”²⁰.

Alegerile parlamentare de la finele anului trecut, au schimbat valul politic în România - în fapt este cel schimbat cu două legislaturi înainte (SĂC!) – românii preferând să plătească polițe împotriva darurilor portocalii ale celor „n” guverne Boc. Desigur, putem vorbi și de un grup de electori care a mizat încă pe forța președintelui jucător, ales democratic, în urmă cu mai bine de trei ani. Dar ce ne facem cu votul democratic din vara lui 2012, când decizia autohtonă a fost subminată de decizia europeană?

---

¹⁶ Regis DEBRAY, *Cours de médiologie generale*, Gallimard, Paris, 1991, în Gregory DERVILLE, *Le pouvoir des médias. Mythes et réalités*, PUG, Grenoble, 1997, p. 112

¹⁷ Gregory DERVILLE, *Le pouvoir des médias. Mythes et réalités*, PUG, Grenoble, 1997, pp. 136-137

¹⁸ Dominique WOLTON, *Les contradictions de la communication politique*, în P. CABIN (ed.), *La communication. État des savoirs*, Éd. Sciences Humaines, Paris, 1998, p. 361

¹⁹ Guy HERMET, Bertrand BADIE, Pierre BIRNBAUM, Philippe BRAUD, *Dictionnaire de la science politique et des institutions politiques*, 4e édition, Armand Colin, Paris, 2000, p. 56

²⁰ Ana BAZAC, *Comunicarea politică: repere teoretice și decizionale*, Ed. Vremea, București, 2006, p. 216

Dominanta puternic dramaturgică a actualei puteri, gândită machiavelic, a învins covârșitor, mai ales, în județele lipsite de industrie, cu agricultura și economia într-o stare îndoielnică. În lipsa unei culturi politice solide, a primat virtutea inerției. Oare câți dintre votanți au citit sau și-au pus întrebări cu privire la programele vechii și noii alianțe de guvernământ?

Lipsa normelor europene, etice, morale, generează sincope decizionale printre investitori, care manifestă, așa cum confirmă realitatea, o acută lipsă de încredere vizavi nu de potențialitatea României, ci față de maturitatea democrației de aici. Iată de ce, afirmam anterior că cele două și mai bine de decenii post-comuniste sunt încă deficitare la capitolul democrație autentică. De ce? Un prim răspuns ar consta în faptul că adevărații gânditori, nu neapărat patrioți, preferă sau sunt forțați să prefere, solitudinea. Alegem, numai!, din oferta afișată parlamentari depășiți de situație. Măsurile politice și economice adecvate întârzie să apară, drept urmare, și valorile democrației rămân confuze.

Un cerc vicios din care putem ieși numai în momentul când vom fi capabili să înfruntăm discursiv, argumentat, pertinent și etic alesul și platforma pe care o etalează odată la patru/cinci ani.

Desprindem din cele subliniate de aici, că discursul politic, ca discurs al puterii, este constituit dintr-un ansamblu de acte de limbaj planificate, care se adresează marelui public în vederea formării sau schimbării unei opinii, atitudini, credințe care configurează o decizie, o acțiune, de obicei electorală.

II

CORNELIU LEU

DEMOCRAȚIA CREȘTINĂ LA SFÂRȘIT DE 2012

Precizare despre unele sensibilități democratice, sau încercare de a le explica unui prieten străin

În octombrie 2012 – perioada dinaintea și de după desfășurarea la București a Congresului Partidului Popular European – am publicat patru articole. Pornind prima dată de la indignarea mea față de coincidența că, tomai când eram judecați aflându-ne „mai la mână” Comisiei Europene, înalte și diverse foruri ale Statului nostru de Drept au găsit scăparea prin a cumpăra niște avioane second-hand tocmai de la țara de unde provine Președintele Comisiei Europene, iar apoi de la evenimentul propriu zi-s care s-a desfășurat sub generosul și lucidul slogan foarte bine justificat în actualitatea internațională: „*Mai multă Europă*”, aceste articole făceau o insolită și mai greu perceptibilă apropiere între situații similare prin care au trecut un fost Patriarh și un actual Președinte al României, poate lăsând unora impresia că amestec prea mult „cele sfinte” cu cele pământene.

Unii, mai puțin informați politologic, au crezut că procedez la o asemenea apropiere întrucât era vorba despre doctrina Creștin-Democrată a PPE, alții au înțeles că e vorba de sensibilitățile noastre de români în viața, destinul, conducerea sau manipularea cărora s-au acumulat prea multe experiențe, seculare experiențe nefaste de ingerință sau dominație, sau ingerință în scop de dominație, sau dominație cu ingerințe multiple, chiar și în cele mai intime trăiri, cum este Credința la un popor. Adică exact experiențele istorice care, atunci când ne cântăm perena dorință de „*Deșteaptă-te române*”, cele mai pline de speranță accente ajungem a le pune, rar, e drept, dar categoric, pe acel „*Acum, ori niciodată...*”.

Întrucât aceste rânduri constituie de fapt răspunsul către un prieten din străinătate, autor al unui „*Istoric al democrației creștine și al mișcărilor creștin-democrate*”, care m-a citit cu creionul în mână, pentru cititorul neavizat voi înșira imediat, exact în ordinea în care au apărut în perioada 05 – 20 oct. crt. cele patru articole, fără să neg că am subliniat în mod deliberat asemănarea dintre reinstalarea în 1990 a Patriarhului retras din treaptă prin propria-i recunoaștere a colaboraționismului și cea din 2012 a Președintelui care ar fi trebuit să se retragă după acele șapte milioane

patru sute de mii de voturi de la Referendum, aducând astfel dovezi, dacă nu despre sprijinul primit de ei din afară, care ar putea avea meschine justificări, în ori ce caz despre niște ingerințe din afară în problemele personale și intime ale conștiinței noastre naționale. Dar, mai întâi, vreau să precizez două lucruri:

Primul, în legătură cu sensibilitatea noastră la aceste ingerințe, care ar trebui respectată mai ales de către cei care, istoricește, se simt moștenitorii muștei pe căciulă a insistenței conquistadoriale, a militarismului administrativ și - de ce n-am spune-o? – chiar a asupririi și exploatării noastre de către înaintașii lor. Pentru că noi suntem unul dintre popoarele europene cele mai chinuite de asemenea experiențe năvălitoare, căutătoare de vasalitate sau biruri în decursul secolelor, dar și experiențe mai noi de influențe politice întru aservirea la jocurile de piață geoeconomică și continuarea agresiunii prin forma mai modernă a internaționalismului unor mișcări politice care, paradoxal, s-au dovedit a urmă doar servirea exclusiv naționalistă a unei singure țări. Cum s-a întâmplat în deceniile trei și patru ale secolului trecut, într-un crescendo groaznic pentru noi, deoarece, dacă acapararea extremei drepte politice din România însemna pentru fascism cel mult petrolul și grâul ei, infiltrarea și dominarea extremei stângi de către bolșevism, a însemnat de-a dreptul aservirea către Moscova a întregii țări, cu toată economia, cu toată viața publică și cu cât mai mult din spiritualitatea ei

Ambele experiențe pornind de la așa zisele „relații de partid”. Aceleași relații de partid dintre bolșevicii infiltrați în relațiile bisericești care serveau comunismul în mod direct consfințind Moscova drept „*a treia Romă*”, răsplătindu-l cu susținere pe Teoctist ca supraviețuitor al răsturnărilor din țara lui, poate chiar pentru a fi sprijiniți la rândul-le în țările lor – asta ca act istoric, alături de actul contemporan al intereselor cu care lideri ai Democrației Creștine europene au sărit să-l susțină din răsturnare pe cel care cotizase la internaționala lor. „*Honni soit qui mal y pense!*”, cum ne spune însăși Coroana Britanică – pentru cei care ar considera aceasta ca o aluzie la vreo ocultă consolidare, a vreunui încă nedeslușit centru de putere!

Al doilea lucru de precizat este convingerea mea că Democrația Creștină, ca doctrină, este tocmai cea care, vreme de mai bine de o jumătate de secol a adus în politicile moderne și postmoderne europene cele mai multe elemente pentru anihilarea extremismelor, contribuind consistent la efortul continentului nostru de a scăpa de acestea; fapt pentru care merită o atenție și un interes deosebit în evoluția democratismului european. Poate fi o părere ceva mai personală, argumentele le-am făcut publice în serii întregi de articole și un curs de filosofie politică personalistă, așa că nu mă simt obligat să le reiau; dar insist asupra acestei afirmații cu toate convingerile mele. Din acest punct de vedere, nu-mi este indiferentă evoluția în actualitate a acestei doctrine, a mișcărilor politice care pornesc din ea și a șanselor de adâncire, perfecționare și asimilare a valorilor democrației reale în și între țările Uniunii Europene, în primul rând.

Iar sloganul „*Mai multă Europă*”, sub semnul căruia s-a desfășurat acel congres, înseamnă pentru mine „*Mai multă democrație europeană*”, „*Mai multă clarviziune europeană în materie de democrație*”, „*Mai mult exemplu european pentru democrațiile lumii*” și „*Mai multă, dacă nu chiar totală democrație în relațiile europene interne și internaționale*” – Tocmai pentru faptul că e vorba de continentul pe care s-a născut, s-a consolidat spiritual și s-a pus în operă practic, acest concept de existență și de coexistență umană.

Din acest punct de vedere am apelat la exemplul politic insolit cu Patriarhul: pentru a face înțelese nu numai aspirațiile, ci și sensibilitățile noastre în materie de democrație care, ca tradiție ne este funciară atât prin elementele ei arhaice din obștile creștine ce ne-au fost o primă formă de administrație publică bazată mai ales pe precepte morale și care, istoricește s-a extins la realitatea de a nu ne fi amestecat niciodată în problemele altor țări și popoare; deci, într-un fel, de existența avant la lettre în concepția noastră de viață a unui respect pentru democratismul interstatal pe care alte popoare care l-au înțeles, l-au înțeles mai târziu și mai teoretic de vreme ce formele de monopolism economic s-au extins cu timpul tocmai la ele, ca o căutare de compensație pentru neatârarea celor care le-au fost subiecți sau sufragani. Dar, de ce n-aș spune-o: și pentru a provoca o asemănare cu statistica de credibilitate a doctrinei creștin-democrate la noi, care în anii nouăzeci atinsese cotele maxime, pentru ca astăzi să se afle în absolutul căderii libere.

Nu e vorba de vreo confuzie de terminologie din pricina sintagmei care, direct, nu are legătură cu modul strict creștin de a înțelege democrația, ci cu anumite precepte mai largi de morală religioasă privind persoana „semenului” sau a „aproapelui” în conceptul de frăție și cel al bunului comun al pământului ca moștenire pentru toți cei ce sunt fii Domnului. Oamenii care se scuturau de modul ipocrit egalizator al colectivismului care nu aducea nicicum egalitatea, știau asta încă de atunci, din anii nouăzeci. Ei făceau diferența între o doctrină politică și Marea Instituție cu caracter Național dar, putem spune că, pe căi separate, aspirau spre amândouă. Pentru că oamenii aveau nevoie atât de instituții naționale de tradiție în care să poată crede, iar prima dintre acestea era Biserica, după cum unii căutând și elementele politice pe care aspirațiile lor să se poată baza, căpătau încredere în politicienii care le arătau calea Democrației Creștine.

Cu asemenea direcții orânduirea socială și statală chiar că se putea îndrepta, perspectivele fiind încă luminoase și nedecăzând în „luminița de la capătul tunelului”: În economie împușcatu avusese grijă să ne stoarcă bine ultimii ani, așa că tocmai ieșeam din datorii; pe plan internațional aveam marea simpatie a celor care ne urmăriseră la televizor; în politică străluceau numele lui Coposu și Rațiu, iar spiritualitatea crescândă ne era asigurată: Teoctist făcea înțeleptul gest de a lua asupra-și păcatul colaborării cu satana comunistă prin care se infiltraseră unii slujitori, Biserica rămânând astfel, mai ales dacă exemplul i-ar fi fost urmat, în toată gloria divină a imaculării ei. Revărsarea acestui har de care se bucură întotdeauna obștea dreptcredincioasă, ne-ar fi făcut pe toți mai umani, mai harnici și mai înțelepți. Fiindcă se ajunsese, în simțirea liberă românească, la un moment de entuziasm cu încredere în viitorul adevăratelor libertăți, a cinstei care alunga miciuna comunistă reșezându-ne pe temeiurile moralei tradiționale și a adevăratei transparențe democratice garantată prin austeritate socială. Iar bine catehizatul Patriarh a străduit și el în austeritatea hotărârii sale, destulă vreme rezistând celor cărora nu le convenea că ar fi trebuit să-i urmeze gestul. Până când șarpele a venit sub forma susținerii din străinătate și s-a dus naibii totul!

...Ei bine, sperând că cei cărora le-am adresat parabola au înțeles-o, cu tot cu sensibilitatea noastră, poate exagerată dar temeinic justificată privind intervențiile străine, în sensul că decăderea morală din societatea noastră de astăzi provine și din dezamăgirea politică de atunci când flacăra reîntoarcerii noastre la Cele Divine era atât de puternică încât ar fi fost capabilă să ardă multe năravuri urâte ce ni le aduseseră deceniile de sub antihrist: Readucerea lui Teoctist, mai cu voia lui, mai cu îndemn moscovit a fost, după provocările cu teroriștii, primul semn de întrebare la care primeau raspuns

bănuielile noastre privind intervenția străină în ceea ce am fi dorit a spune că a fost revoluție națională. Făcând un serviciu celui care nici măcar nu ascundea faptul că, încă din 1946 servise intenția imperialistă a unei a treia Rome alături de Kremlin, acele politici nesocotind total specificul nostru național al căii morale prin Credință, ne-au redirecționat spre aspectele ei formal-liturgice cu ierarhi lipsiți de credibilitate. Ne-au redirecționat spre starea de oameni slăbiți în a trăi un ideal cu tărie, atunci când vedem că, iarăși și iarăși, destule dintre aspirații ne sunt manipulate de forțe ce depășesc voința națională umilind-o, atenuând-o și încercând să o anihileze. Și, dacă din interiorul spiritual al poporului nostru această stare se poate observa astăzi clar, eu cred că efortul unor străini de a înțelege această realitate respectându-ne și ne considerându-ne doar o masă de consumatori ai produselor lor, mai ales când acești străini au responsabilitate europeană, ar conduce la dezideratul exprimat cu: „*Mai multă Europă, prin mai multă democrație reală în statutele dezvoltării ei*”.

Cam acesta era mărunțul adagiu pe care-l voiam alăturat lozincii actuale a popularilor europeni.

Iar acum, spre informarea sau amintirea cititorului, cu literă mai mărunță, articolele menționate.

DORUL DE FĂNUȘ

sau

DESPRE MICIMEA ÎNALTEI PORȚI

Un dor duios și adânc de Fănuș mă macină din când în când, devenind chiar mai puternic decât dorul de tinerețile noastre, făcându-mă să-l doresc oricum, numai să-l simt alături: Fie-n momentele de sclipitoare genialitate când lamina ca nimeni altul aurul limbii române până la deplina lui valoare în carate, fie și-n sentimental-glumețele noastre relaxări de gen retro, adică din epoca anterioară manelelor cu mult metisaj de neamuri proaste, când el își permitea doar refrenul pur-sânge țigănesc:

*„Ce ne facem noi țiganii
Dacă vine americanii?!”...*

Și iată că el răspunde dorului acestuia și-mi revine dinainte din când în când parafrazându-se pe sine însuși. În acest mod, mai zilele trecute, când cu ședința CSAT pe care unii au părăsit-o iar alții au îmbogățit-o cu avioanele second-hand de la portughezi, m-am trezit cu el cântându-mi pe aceeași melodie nici mai mult nici mai puțin decât:

*„Măi Barosso, barosaneee,
Nu te da dă milioanee!”...*

Da, îmi cânta, și se amuza și-mi arăta cu degetul spre strada Grigore Mora din vecinătatea casei lui, unde ne-am nimerit la o recepție a Doamnei Karen Fogg, cred că prima ambasadoare (șefă a Delegației, cum se numea), a Comisiei Europene la București. Se cinstea printre altele, dacă-mi aduc bine aminte, o finanțare europeană pentru ridicarea culturii poporului român, pe banii aceștia o echipă de la BBC venind să-î învețe pe dramaturgii și regizorii români cum se realizează „*Soap-Opera*” – un fel de manea altoită pe ceea ce este mai vulgar în telenovele. Experiment care, de fapt a și eșuat ne având, din fericire, succes la Teatrul National Radiofonic ai cărui ascultători români fuseseră cât de cât obișnuiți cu integrala Shakespeare.

Cum eu făcusem cândva o specializare la BBC, antamând apoi și unele coproducții, aveam ceva cunoștințe printre celebrii realizatori de acolo, despre care am încercat să discut cu membrii echipei venite să „implementeze” generoasa finanțare europeană. Dar aceștia nu-i cunoșteau pe amicii mei de mare profesie, nu lucraseră cu ei, nu-i văzuseră pentru că, în afară de faptul că erau cam tinerei – adică așa, ca niște verișori, rude mai sărace ai Doamnei Ambasador – nici nu lucrau direct la BBC, ci erau „o firmă parteneră” care doar oferea BBC-ului produse din acestea de *Soap-Opera*. Cum ar fi la noi o firmă căpușă de la Olchim. Ne-am lămurit atunci că era vorba de o afacere de familie și - cu toate că finanțarea europeană acordată cu generozitate nouă, românilor, ca s-o încaseze conaționalii ambasadoarei al cărei Fanar se putea numi Soho; adică cei care se prezentau cam ilicit „echipa BBC” - avea multe zerouri, mi-am dat seama împreună cu Fane că nu pupăm noi nimic și ne-am retras într-un colț unde - comanda lui englezească la barman: „*double-double-double*” - puteam beneficia de whisky fără conversația „colegilor” englezi. Pentru că, mi-a spus Fănuș înțelept: In vreme ce fondurile propriu-zise erau doar pentru ei, whiskyul din cheltuielile de protocol nu mai mari de 2%, putea fi și pentru noi...

Poate că la degetul lui indicativ spre strada Grigore Mora unde, în lucrativa perioadă a tranziției fusese sediul Delegației Comisiei Europene, eu nu mi-aș fi amintit tocmai acest amănunt, când el îmi cânta parafraza cu „*Barosso – barosane...*”, ci mi-aș fi putut aminti altele... De exemplu cum, în locul Doamnei Fogg cu proverbialul ei șofer,

cam în perioada în care și alt ambasador venise în unisex cu soția, a fost acreditat un subtil diplomat grec, în timpul misiunii de câțiva ani a căruia, băncile grecești au înființat cel puțin treizeci de filiale la noi, germinând tocmai acele instituții bancare care, după ce ne-au stors prin transferarea de fonduri, în ultimii ani ne-au accentuat criza molipsindu-ne-o cu falimentul lor. Iar, când pe scaunul ocupat de acesta (vedeți, nu zic „sofa” ca la Înalta Poartă) a venit din nou un cetățean al Marii Britanii, vântul de la pupa s-a întors spre celebra afacere cu fregatele luate de la fier vechi cu preț ca de noi.

Dar vremurile acelea scuzabile ca „tranziție” au trecut, Înalta Poarta nu mai are beilic la noi, nici noi nu mai avem capuchehaie la ei, ci am căpătat scaun stabil la masa rotundă a marilor decizii... Stabil în măsura, bine-nțeles, în care nu trag doi de el: Care să se așeze și care să rămână pe de margine!...

Deci, de bine de rău, suntem la masa deciziilor, nu mai avem în cârcă un reprezentant european care, ocult, să reprezinte și interesele țării lui metropolitane față de bugetul nostru colonial, așa că ne exprimăm liber opinia intrând direct în dezbatere... Numai că, spre a intra în dezbatere, trebuie să ceri cuvântul de la cel care prezidează. Și, cum „prezidează”, ar putea rima cu „condiționează”, iată că, întâmplător, cu totul întâmplător, aviația noastră strategică își reface viața ca într-o a doua căsătorie, cu aparatele rămase vădane de la armata portugheză. Armată în care, fără să știu ce grad a avut, bine-nțeles că și-a satisfăcut stagiul militar Domnul Barosso, ca cetățean loial al statului său... Stat căruia, după cum se vede, îi este și acum la fel de loial.

Din pricina aceasta, pesemne, cu dulcea amintire a melosului pur-sânge țigănesc, răspunzând dorului meu, în visul de asnoapte Fănuș îmi cânta:

*„Măi Barosso, barosaneee,
Nu te da dă milioanee,
Că ești bișnițar ca nooiii
Și dai țepi cu euroi!*

*Că la noi procuratura
Lui Băsescu ne ia gura;
Iar la voi, la PePeEeee,
Român doar Băsescu e!*

*Păi:” Ce ne făceam noi țiganii
De venea americanii”,
Ne-ntrebam și noi ca proștii
Că-i credeam pă ei de-ai noștri!*

*Dar veniră-europenii
Făcând caz că-s de milenii;
Însă s-au mânjit la labă,
Iar Euro nu-i de treabă!*

*Că Euro avea rostu
Ca să facă jocu nostru,
Jocul micilor patroni
Pă care i-ați dus cu Roni.*

*Dar pe voi vă-nteresa
Să ne dați nouă țeapa:
Să ne vindeți second-handul
Ca să vă păstrați voi brandul!*

*Si așa măi Barossanee,
Ai vândut la avioanee,
Și lui Ponta și lui Băse,
Doar Lisabonei să-i iese!...*

*Măi Baroasse, barossanee,
Nu te da dă milioane,
Că ne-ai vândut avioanee,
Da nu ne ține dă foamee!*

Dragul de Fănuș!... Cred că, într-un asemenea vis, el îmi cânta ca să mă amuze, ajutându-mă să ies din coșmarul acestei realități europene.

MAI MULTĂ EUROPĂ

sau

MAI MULTĂ INTEGRARE POLITICĂ?

Pun această întrebare pentru că, în înțelesul clasic, pe care Democrația Creștină l-a susținut întotdeauna iar Populării europeni sunt convis că n-au nici un motiv să se dezică, „*Mai multă Europă*” înseamnă mai multă democrație, mai multă frăție creștină, mai multă diversitate culturală, mai profundă înțelegere a specificului național, mai mult pluralism politic parlamentarist și tot mai multe asemenea valori specifice bătrânului nostru continent, născute pe el și bine confirmate în diacronia lui, până la a-i deveni patrimoniu spiritual.

Iar această convingere mă face să sper că urmașii principalului partid care a oferit Europei moderne soluții pentru a scăpa de extremism și a depăși escalada provocărilor comuniste sau fasciste, nu au venit la București spre a înghiți lecția de incultură politică a unui demagog aventurier, care a imprimat chiar partidului său trăsătura evidentă de traseism ideologic. Pentru că doar termenii politici învățați la cursul seral PCR, pot crea confuzie între valorile pe care le-am enumerat drept patrimoniu spiritual ce poate fi dezvoltat prin acest concept de „*Mai multă Europă*” și ideea de „*integrare politică*” avansată de Băsescu într-o servilă supralicitare a dezideratelor pe care „europenii mai vechi” le formulează realist și pragmatic. Pentru că „*Mai multă Europă*” înseamnă mai multă producție Europeană prin integrare, înseamnă mai multă bunăstare din PIB prin aliniere, înseamnă mai bune rezultate financiare prin respect și egalitate în tranzacții, înseamnă mai mult echilibru social prin liberalizarea pieții muncii și multe alte avantaje ale unei asocieri care, să nu uităm, își are rădăcinile în Piața Comună a Oțelului și Cărbunelui, deci, **o pragmatică a politicilor economice integrate**. Și nu o „*integrare politică*”, adică o **aliniere servilă** ca la Internaționalele comuniste, pentru a asigura dominația uneia dintre doctrine în defavoarea altora.

Poate că unii buni creștini, conform zicalei cu „*de unde nu e, nici Dumnezeu nu cere*”, îi vor scuza infantilismul amestecării termenilor și incultura politică. Eu, însă suspectez că această supralicitare, această plusare cu promisiuni de integrare la care cultura democratică pluralistă nu se poate gândi, **vine din slugărnicie**. Slugărnicia fanariotului respins de popor și de divan, al cărui unic sprijin sunt vizirii de la Poartă. Iar atunci când, chiar vizirii cinstiți care, tradițional, așteaptă o pungă, se minunează că primesc trei, sprijinul represiv e mai puternic și, la o nouă răscoală împotriva fanariotului, trimit un bei mai mare, cu steag cu mai multe tuiuri, care să-l apere de nemulțumirea populară.

Așa a făcut și omul nostru care și-a pus ochelari cu rame de intelectual pentru ca să descifreze intenții păguboase, în sloganul de bun simț al unui congres. Slogan normal care, prin „*Mai multă Europă*” propune mai multă coeziune între statele bătrânului continent, mai multă într-ajutorare în afirmarea valorilor proprii, mai multă atenție și respect între toate țările ei, mai multă asistență și cooperare între organismele sociale ale popoarelor respective și mai mare extindere a valorilor morale născute în acest creuzet. Dar nicidecum o aliniere politică amintind de partidul unic la care a ucenicit sub semnul „*măreței uniunii sovietice*”, conferind Europei pluraliste perspectiva „*integrării politice*” a statelor ei, într-unul al „*politicilor globale*”, ceea ce presupune renunțarea la guvernarea statală, pentru o centralizată guvernare europeană care rezolvă problemele

„de pe plan intern european”. Or, politicile europene de până acum, care au ridicat întotdeauna steagul descentralizării și au luptat pentru promovarea democrației locale definind foarte precis și fără posibilitate de interpretare defavorizantă termenul de „subsidiaritate”, conferă sloganului „Mai multă Europă” aceste sensuri și nicidecum altele. El înseamnă „Mai multă descentralizare”, „Mai multă democrație locală, regională și interstatală”, „Cât mai multe probleme rezolvate în interiorul democratic al comunităților locale sau zonale, al națiunilor și populațiilor după caracteristicile lor, dar cât mai puține delegate prin subsidiaritate guvernelor care, la rândul lor, tot prin justificată și echilibrată subsidiaritate, transferă unele atribuții organismelor continentale. Aceasta este singura formă democratică de a înțelege imperativele globalizării, care se referă în primul rând la piața economică și la progresul tehnic, dar nu la tendințele financiar-monopoliste de altă natură, care ar vrea să impună omenirii acea politică globală favorabilă doar intereselor lor, și nu ale omenirii în diversitatea ei. Așa că, în cadrul unui congres internațional de Partid Popular, menit prin doctrină să servească dezvoltarea populară și s-o apere de tendințele monopoliste ale unei oligarhii interesate a deține puterea globală, să vii ca președinte de stat, și să-ți exprimi dorința dizolvării acestuia într-unul al politicilor globale, este cel puțin straniu, dacă nu de-a dreptul dușmănos. Iar, dacă scormonești freudian la rădăcinile unei asemenea dorințe dizolvante pe fondul psihologic al unui sfârșit de mandat și catastrofal ca popularitate și categoric în privința obligației de a nu mai candida, îți dai seama, vorba Poetului că „organele-s sfărmate și maestrul e nebun”. Adică setea lui de a conduce, de a fi jucător, guvernator, dictator, etc. îl fac să dorească să distrugă statul mai înainte ca el să nu mai poată să îl conducă. Sper ca luciditatea politică a acelor participanți la acest Congres care cred în valorile Democrației Creștine mai mult decât în cotizația prin care PDL a fost primit în PPE, să-și fi dat seama de această catastrofă națională pentru care și-a dovedit disponibilitatea producerii vorbitorul când, în discursul său (notați bine: citit și nu improvizat, elaborat și printat ca atare pentru lectură și nu expus liber într-o inspirație de moment) și-a permis să dezvolte teza unui „stat al politicilor globale” prin care statul național pentru a cărui Constituție el este garantul să se anihileze. Să dispară pe principiul „după mine potopul!”, dacă nu mai rău și mai mârșav conform condiției sale morale: „Nu mă mai alegeți voi, dar nici pe altul nu vă las să mai alegeți! Țara asta dispăre odată cu mine! Uite-așa vă dau pe mâna europenilor, că nu degeaba i-am adus aici!”

Dar, fiind normal ca orice formațiune politică să se dorească puternică, posibil ca Populării Europeni să plece astfel flatați din Bucureștiul unde s-a plusat la miza lor, prin dorința fierbinte de federalizare europeană care a făcut din glasul președintelui țării un fel de ison ținut visurilor lui Laszlo Tokes. Dar, când vor ajunge cu gândul la electoratul lor, din țările lor, ei își vor da seama că s-a plusat ca în acele jocuri truate de poker, când arunci cărțile ca să lași potul unuia care știe că astfel e mituit: Ei au venit cu normale gânduri realiste, iar Băsescu le devansează planurile întărindu-și o viitoare poziție când, antipopular la el acasă fiind, va primi sprijinul popularilor care-l cred de-ai lor.

Asta îmi amintește de o situație de acum peste douăzeci de ani când, în fața reacțiilor care-l negau, Patriarhul Teoctist s-a retras din scaun la Mănăstirea Sinaia și, temându-se de populația care i-ar fi acuzat colaboraționismul, n-a dat atenție intereselor mai restrânse ale sinodalilor care-l chemau înapoi. N-a dat atenție, până când n-a primit și asigurarea că fratele său de la Moskova și alți ierarhi înscăunați ca și el sub guvernări

comuniste îi susțin pe plan internațional revenirea ce nu prea era dorită pe plan național.

Cum erau să nu i-o susțină?!... Fiindcă altfel, ar fi trebuit și aceia să facă gestul său înțelept prin care pleca să se pocăiască.

Traseistul nostru ideologic, însă, nu a învățat nimic, nici ca doctrină Democrat-Creștină, nici măcar ca înțelepciune prin care, Patriarhul ce i-a rostit rugăciunea de instalare, a avut buna intenție de a se retrage. El plusează în speranța ca frații europeni care i-ar aprecia gestul, vor mai avea prilej să-l susțină împotriva propriilor săi alegători. N-a fost atent nici măcar la formularea prietenei sale Angela, care a urcat la tribună cu sânii strânși în taionul mov, ca să ne spună că: „...mulți președinți de țări din Europa Centrală și de Est au o gândire **futuristă**”!

Eu am fost atent; dar tot nu mi-am dat seama dacă a fost vorba de viitorologie, sau de vorba românului: „a face politică la futu-i mă-sa”.

MAI MULTĂ EUROPĂ *sau* MAI MULTĂ DEFULARE DE FOST JUCĂTOR?

Afirmam pe propria-mi răspundere în articolul trecut că: omul nostru și-a pus ochelari cu rame de intelectual pentru ca să descifreze intenții păguboase în sloganul de bun simț al Congresului PPE. Slogan normal care, prin „*Mai multă Europă*” propune mai multă coeziune între statele bătrânului continent, mai multă într-ajutorare în afirmarea valorilor proprii, mai multă atenție și respect între toate țările ei, mai multă asistență și cooperare între organismele sociale ale popoarelor respective și mai mare extindere a valorilor morale născute în acest creuzet unic al culturii Europene.

S-ar putea enumera încă multe semnificații în această dorință legitimă de a cuprinde toate țările determinate geografic la apartenența europeană făcând, acolo unde este nevoie, să se renască sau să se consolideze determinarea conceptuală și spirituală a apartenenței la cultura europeană. Dar, într-o asemenea enumerare de semnificații, nu poate fi nicidecum vorba de o aliniere politică amintind de partidul unic de la care provenea și obligația de devotament față de „măreața uniune a republicilor socialiste sovietice”, în jurul **federatiei** căreia, „lagărul păcii și al socialismului victorios” **integra politic** alte state la modul totalitar.

Iar descifrarea - sau, mai bine zis, interpretarea păguboasă dată sloganului de către președintele țării gazdă - este aceea că, fie din incultură în materie de politologie democratică, fie din cultura politică de la învățământul seral PCR cu care erau instrumentați marinarii lăsați să navigheze în ape străine ca oameni de încredere ai regimului, contribuția lui constă în a vorbi și de *federație* și de *integrare politică*. Cu federația e mai simplu fiindcă și pe vremea aceea trădătorii de țară propuneau să devenim al șaisprezecilea sau al șaptesprezecilea stat sovietic, dar și pe vremea de astăzi discursurile lui Tokes visează și visează așa ceva. Integrarea politică, însă, e mult mai dubioasă, fiindcă ea începea cu o Internațională Comunistă care numea cadrele-curele

de transmisie, se concretiza cu existența partidului unic în fiecare țară care se pregătea de așa ceva, apoi continua cu o concentrare a deciziei la Moscova și ajungea la exterminarea celor care s-ar fi împotrivit conceptului.

Fiind cu totul altceva, despre **integrarea europeană ca act politic** se putea vorbi doar în perioada tranziției de la comunismul totalitar la democratismul parlamentar al Statului de Drept, adică a tranziției unei țări din „lagărul” în care o încercuise leninismul, stalinismul și brejnevismul, la libertatea între națiunile libere ale lumii. Or, în măsura în care aspectele morale ale existenței nu-i interesează pe politicieni, problemele astea s-au rezolvat. Mai mare integrare politică poate exista doar în calculele grupului Bilderberg, nicidecum în programul unui Partid Popular. Ba, chiar mai mult decât atât: A singurului partid care, chiar dacă o are acum printre vicepreședinți și pe Doamna Boagiu, se definește ca „European”. Ceea ce, de ce n-am spune-o?! Înseamnă, mai ales „nu asiatic” în măsura în care Europa este cea care a formulat și a pus în practică conceptul de democrație, apoi l-a perfecționat cu cel de parlamentarism, cu cel de vot universal, etc, etc, până la cel de Democrație Creștină. Înseamnă, în același timp și „nu american”, pentru că pluripartidismul mergând până la recunoașterea electorală a celor mai mici formații și a tuturor esențelor de reprezentativitate prin societatea civilă caracterizează un eșichier politic de specific european. În acest context, a merge după mintea lui Bănescu la o **intensificare a integrării politice**, nu poate însemna altceva decât tendințele lui vădite de a avea un Big Brother european, el fiind fericit cu cât puterea acestuia e mai „globalizată” și cu cât îi dă mai mult curaj să găsească în Instituțiile și Serviciile Statului de Drept elementele cu care să-și asigure cât de cât un aparat de represiune și anihilare a adversarilor, ca pe vremuri.

Doar cu o asemenea mentalitate el poate veni să confere Europei pluraliste perspectiva „*integrării politice*” a statelor ei, într-unul al „*politicilor globale*”, ceea ce presupune renunțarea la guvernarea statală, pentru o centralizată guvernare europeană care rezolvă toate problemele „*de pe plan intern european*”.

Or, politicile europene de până acum, care au ridicat întotdeauna steagul descentralizării și au luptat pentru promovarea democrației locale definind foarte precis și fără posibilitate de interpretare defavorizantă termenul de „*subsidiaritate*”, conferă sloganului „*Mai multă Europă*” aceste sensuri și nicidecum altele. El înseamnă „*Mai multă descentralizare*”; „*Mai multă democrație locală, regională și interstatală*”; „*Cât mai multe probleme rezolvate în interiorul democratic al comunităților locale sau zonale, al națiunilor și populațiilor după caracteristicile lor, dar cât mai puține delegate prin subsidiaritate guvernelor care, la rândul lor, tot prin justificată și echilibrată subsidiaritate, transferă unele atribuții organismelor continentale*”. Aceasta este singura formă democratică de a înțelege imperativele globalizării, care se referă în primul rând la piața economică și la progresul tehnic, dar nu la tendințele financiar-monopoliste de altă natură, care ar vrea să impună lumii noastre acea politică globală favorabilă doar intereselor lor, și nu ale omenirii în diversitatea ei.

Așa că, în cadrul unui congres internațional de Partid Popular, merit prin doctrină să servească dezvoltarea populară și s-o apere de tendințele monopoliste ale unei oligarhii interesate a deține puterea globală, să vii ca președinte de stat și, abandonându-i interesele evidente, să-ți exprimi dorința dizolvării acestuia într-unul al politicilor globale, este cel puțin straniu, dacă nu de-a dreptul dușmănos. Fiindcă, în ultimă instanță, e vorba de a atrage o altă putere să-ți acapareze propria ta independență. Iar,

dacă scormonești freudian la rădăcinile unei asemenea dorințe dizolvante, pe fondul psihologic al unui sfârșit de mandat catastrofal ca popularitate și categoric în privința obligației de a nu mai candida, îți dai seama, vorba Poetului că „*organele-s sfărmate și maestrul e nebun*”. Adică setea lui de a conduce, de a fi jucător, guvernator, dictator, etc. îl fac să dorească să distrugă statul mai înainte ca el să nu mai poată să îl conducă.

Sper ca luciditatea politică a Congresului sau, măcar a acelor participanți care cred în valorile Democrației Creștine mai mult decât în cotizația prin care PDL a fost primit în PPE, să-și fi dat seama de o asemenea catastrofă națională pentru care vorbitorul și-a dovedit disponibilitatea producerii. A demonstrat-o din plin când, în discursul său (notați bine: citit și nu improvizat, elaborat și printat ca atare pentru lectură și nu expus liber într-o inspirație de moment) și-a permis să dezvolte teza unui „*stat al politicilor globale*” prin care statul național, cel pentru a cărui Constituție el este astăzi garantul, să se anihileze. Să dispară pe principiul „după mine potopul!”, dacă nu mai rău și mai mârșav conform condiției morale în care a decăzut presedintele: „*Nu mă mai alegeți voi, dar nici pe altul nu vă las să mai alegeți! Țara asta dispare odată cu mine! Uite-așa vă dau pe mâna europenilor, că nu degeaba i-am adus aici!*”...

Sper că vor observa și se vor ruga împreună cu noi: Să ne ferească Dumnezeu de așa ceva!

Sper și spre binele nostru, dar și spre binele lor.

Pentru că, dacă noi ne-am convins de mult în ce râpă ne duce ăsta, ei trebuie să-și dea seama acum că, dacă-l iau în serios cât de cât, se duce dracului de râpă toată doctrina Democrat Creștină.

Iar o doctrină decăzută, nu mai poate fi vândută nici măcar la fier vechi; cum vinzi o flotă, ca în cazul lui, sau cum pierzi o industrie națională, ca în cazul nostru!

MAI MULTĂ EUROPĂ DE DREAPTĂ *sau* **DE STRÂMBĂ CREDINȚĂ?**

Faptul că Popularii Europeni s-au gândit să-și desfășoare Congresul la București, e o cinste pentru oraș și pentru țară. Cel că și-au luat în serios partizanii conjuncturali de aici considerând că asemenea specimene politicianiste le-ar putea fi într-adevăr confrăți de doctrină, este însă o dovadă a crizei doctrine prin care trece Democrația Creștină din Europa, acceptând eticheta în locul politicilor reale.

Voi explica aceasta într-un mod mai „neortodox”, prin răspunsul pe care l-am dat unui vechi prieten politolog, istoric de referință al mișcării Democrat Creștine de la care am învățat să aprofundez valorile europene ale doctrinei încă din anii secolului trecut. Pe care, interesându-l și urmărirea Congresului și ce am scris eu în legătură cu așa zișii „democrat-creștini” din România, l-au intrigat apropierea nefirești pe care le făceam. „*Creezi un triumphi bizar între președintele țării voastre, Doamna Merkel și Patriarhul Teoctist care este de mai multă vreme decedat*” – îmi impută el, pentru ca eu să-i răspund mai bizar că „... și Republica Democrată Germană și Republica Socialistă

România sunt de multă vreme decedate, dar la fel cum ierarhii cu dosare de la arhivele securității amintesc de Teoctist, Merkel amintește de RDG, iar Băsescu de RSR; și nu prin amintirile cele mai frumoase, ci tot prin trădarea căii drepte”.

Răspunsul fiind și cinic și criptic, a trebuit în continuare să mă explic, așa cum fac și aici:

Ultima manifestare de voință națională slujită cu credință de Sinodul Bisericii Ortodoxe Române înainte de a suferi îngenuncherea bolșevică și filorusă, a fost în sesiunea din decembrie 1946 ale cărei dezbateri și hotărâri s-au publicat în numărul pe primul trimestru 1947 al oficiosului „*Biserica Ortodoxă Română*”. Este vorba de decăderea din treapta de arhimandrit a lui Teoctist Arăpașu, „care s-a asociat cu arhiereul-vicar Justinian Marina, prelat perceput de asemenea ca procomunist, care-și submina superiorul, mitropolitul Irineu Mihălcescu al Moldovei” - după cum scrie Eugen Miron în ziarul „*Crișana*”. Această retrogradare fiind o avertizare împotriva oamenilor impuși de regim, devenea evidentă și pentru Justinian Marina, forțat adus vicar la Iași, ca eparhia cea mai apropiată de sovietele în a căror federație ar fi trebuit să intrăm renunțând la doctrina Bisericii noastre Naționale. Astfel, procesul verbal al aceluși Sinod conține mult mai multe date care configurează un grup de rezistență al Ierahilor Sinodali împotriva decapitării autocefaliei Bisericii noastre, după cum arată un alt document al vremii: „**Marti 4 februarie:** ...Justinian se autoizolează de cler. Clerul afirmă că acțiunea politică a lui Justinian a fost un act de bruschețe... **Marti, 30 septembrie 1947:** La Mitropolie, se afirmă că plecarea Patriarhului Nicodim din scaun - prin demisie sau deces - va avea ca efect desființarea Patriarhatului, revenindu-se la Mitropolitul primat, ca-n trecut, post pe care urmează să-l ocupe arhiereul Justinian Marina. Mitropolia aceasta ar urma să intre sub jurisdicția Patriarhului de Moscova...” (ARHIVELE NAȚIONALE ALE ROMÂNIEI : DUDU VELICU – „*BISERICA ORTODOXĂ ÎN PERIOADA SOVIETIZĂRII ROMÂNIEI*” ÎNSEMNĂRI ZILNICE - I. 1945-1947).

Binecuvântat de răposatul Teoctist la instalarea ca Președinte al românilor, nu știu prin ce fel de duh, Băsescu preia trădarea față de „autocefalie” ca doctrină și credință, fie că-i vorba de realitate statală sau religioasă, și, pentru a face plăcere celor ce-l susțin, dă tonul propunerilor federative pe care alții le exprimă mai timid și mai cu jenă ca să nu li se vadă interesele oculte de monopol financiar, demonstrând prin vehemență că e gând la gând cu colegul său de tribună Tokes. Tot așa cum a fost gând la gând cu colegul său de proveniență bolșevică Voronin care, fără influențele lui, nu ar fi căpătat un al doilea mandat. Întrebat mai târziu cum a putut să trădeze interesele fraților noștri Basarabeni, Băsescu a declarat limpede că a fost o cerință venită de la un for al Uniunii Europene, dar nu a spus prin ce persoană. Pentru că aș vrea și eu să știu un nume de comisar sau de parlamentar european, care îndeamnă un președinte de țară europeană să suțină un partid care se numește „*al comuniștilor*”, adică al celor de care continentul nostru se dezice categoric. Iar acesta se supune ordinului internațional, ca și cum ar fi președinte al răposatei RSR sau RPR!...

Și, uite-așa ajungem în colțul celălalt al triumphiului, la răposata RDG din care provine Doamna Merkel. Nu am documente cu ce năravuri deprinse în tinerețe se răsfăță dumneaei astăzi, cum avem despre securismul și turnătoriile vaporene în care s-a scaldat al nostru; nici nu-i pretind să simtă, cum simțim noi că acest om își vinde țara pentru sprijinul din străinătate. Dar faptul că ea nu vede nici un rău în modul evident cum acesta și-a consumat legislaturile ca să refacă sistemul de spionare represivă prin care se poate exercita o anumită dictatură politică, faptul că nu remarcă lipsa oricărei legături doctrinare cu cei pe care și-i consideră Familia Populară din România, faptul că nu

găsesc în discursul ei, înafara priorităților capitalului german din sistemul „*Euro uber alles*”, nici o urmă din doctrina la care a contribuit Adenauer, mă pune pe gânduri.

Asta este legătura în triunghi pe care o fac între răposatul patriarh care, în compromis cu „*strâmbarea ortodoxiei*”, dacă ne putem exprima astfel, a supraviețuit judecătorilor săi ce susțineau doctrina Bisericii Strămoșești; între el, răposatul întru Domnul, și cei doi porumbei în viață, prin care supraviețuiesc năravuri din internaționalismul demagogico-polițienesc al răposatelor întru satana RSR și RDG.

Și mă tem, pentru înaltul spirit european pe care ar trebui să-l aibă un Partid Popular European, ca amintirea banchetului de la „*Caru cu Bere*” să nu însemne începutul trădării doctrinei Creștin-Democrate care și-a afirmat întotdeauna misiunea populară de a ajuta continentul să depășească totalitarismele.

Deoarece, dacă istoricește a reușit cu fascismul și comunismul, nici monopolismului financiar contemporan nu trebuie să-i permită să agrezeze și să altereze pricipiului pluralist al marilor diversități care se respectă în democrație, sufocându-le prin ceea ce afonii marșului de libertate al omenirii cântă în struna infectului termen de „*globalizare politică*” susținut de discursul bășescian.

Cam atât pot explica printr-o privire ce depășește o jumătate de veac din istoria României, care poate afirma că a simțit în mod repetat, chiar *avant la lettre*, ceea ce denumim astăzi prin conceptul de „*Big Brother*” cu tot cu cozile lui de topor. Dar o spun cu precizarea că un simplu concept, oricât ar fi el susținut de puternicii lumii, nu poate înlocui o doctrină; dar o poate strâmba, adică o poate face să nu mai fie „*orto-doxă*”.

Așa cum ne-am dori să nu se întâmple cu Democrația Creștină.

DEMOCRAȚIA CREȘTINĂ CA GARANT EUROPEAN?

- cu un punct de vedere asupra unor aspecte internaționale ale democrației-

1.

Privesc recenta poză de familie, curios și eu ca tot românul la ce-o fi conținând sulul cu care se pozează președintele nostru. Ce-o fi în plus față de cele recunoscute, sau cele speculate de spiritele care s-au încins, sau ce semnificație ezoterică poate avea un asemenea sul; sau, măcar, care-or fi ecurile lui oficial europene pe care nu le-am auzit în direct, din partea tuturor lucrurile petrecându-se cam pe șest, cum nu stă bine nevoilor de transparență ale unei democrații comunitare

Poate că par un desuet nepragmatic și romanțios crezând asta în contextul în care se afirmă că politica se face, ca în domeniul digital, mai mult cu aparate de partid decât cu personalități, harisma de altă dată fiind înlocuită prin conectarea la diferite rețele financiare, informative, ocult-contemplative sau de manipulare, butonând în mod cât se poate de inteligent, dar ne având nevoie de o doctrină. Posibil, de asemenea, să trăim

într-un context în care se consideră că politica se practică mai mult la modul tehnic-legislativ decât doctrinar. Dar eu consider că, pe lângă politicienii și guvernanții care reprezintă în organismele europene interesele, mai mari sau mai mici, ale țărilor lor, dirijând astfel cu pricepere dezideratele punctuale ale funcționării Uniunii și fiind mulțumiți când găsesc în țările mai noi clientela ascultătoare, Europa ar avea nevoie în momentul de față de un suflu cum a fost cel adus de marii oameni politici proveniți din rezistența ei împotriva ocupației și extremismelor și capabili să convingă popoarele, cetățenii în căutare de soluții, electoratele, de idealul democrat-creștin al unei Europe unite în egalitate. Și aștept ca, din masa de politicieni respectabili și prezentabili care-și găsesc locul în tradiționala poză de familie ce se face la reuniuni, să mai răsară un Churchill, un Adenauer și-un De Gasperi străduind să-l convingă și pe De Gaulle, a cărui înălțime patriotică se vede de la distanță, că nu vor un organism suprastatal, ci o Europă democratică așa cum îi trebuie bătrânului continent.

Pentru că pe parcursul evoluției lor la guvernarea țărilor pe care le-au emancipat, partidele democratice au început de multă vreme să pună în discuție și aspectul RELATIILOR DEMOCRATICE DINTRE STATE, adică DEMOCRAȚIA INTERNAȚIONALĂ căreia i s-a dat mai puțină atenție decât DEMOCRAȚIEI INTERNE. Astfel că, după ce lumea s-a convins de tendințele piramidal-dictatoriale ale comunismului care pălăvrăgea doar despre democrație practicând contrariul, se pune problema de principiu: **Poate fi considerat democratic un stat care nu lăsa să se rezolve în mod democratic pe celelalte?...** Democrația internă, adică relațiile dintre cetățenii unei țări, se rezolvă în mod constituțional, prin prevederi constituționale; în vreme ce acordurile internaționale au termene scurte și conjuncturale, iar relațiile în baza lor presupun și latura activității unor servicii secrete, recunoscând prin aceasta existența unor interese secrete care depășesc transparențele democratice, punând pe sticla sau cristalul anumitor ferestre parafa cu „*top secret*”. Parafă profitabilă pentru unii, dezavantajată pentru alții și detestabilă pentru cei mai mulți. Dar, continuând meditația noastră asupra recentelor, sau cvasi-recentelor experiențe extremiste, monopoliste sau dictatoriale în lume, se poate spune cu certitudine că, adevărata încredere a electoratului tău se poate conjuga cu o favorabilă opinie publică internațională, numai atunci când un guvern asigură cu stabilitate echilibrul politicilor sale interne și internaționale. Aceasta este diferența dintre morala democrației antice și cea a democrației prezente, bazată pe funcționarea principiului egalității într-un Stat de Drept, care va trebui să devină, în același timp, **egalitate între Statele de Drept**. Pe această direcție, putem spune că a avansat și morala creștină, care este o morală a păcii și respectului reciproc.

Din acest punct de vedere, și nu dintr-unul strict eclesiastic, se explică marele succes al politicilor numite altă dată „*democrat-creștine*” și care s-au precizat astăzi drept „*populare*”; ceea ce vrea să însemne „*populare ca religiile*” (fără să importe care religie!). Deoarece, istoria ultimului secol arată în ce fel mișcarea creștin-democrată a devenit soluția contra extremismului de dreapta și de stânga, respectuoasă cu tradiția și precaută la revoluții cu scopuri ascunse care manipulează masele neștiutoare. Iar, prin respect personalist, s-a ajuns a se înțelege importanța trasaturilor de psihologie națională în intențiile de armonizare democratică a omenirii. De atunci, singurul pas adevărat care s-a făcut din partea intențiilor cu adevărat democratice, care înțeleg să țină seama de acest specific ignorat de „*democrația statistică*” vine din partea teoreticienilor „*democrației reale*”. Pasul acesta a fost consolidat odată cu demascarea așa zisei

democrații socialiste care mințea fățarnic, nici măcar încercând să ascundă prea bine scopul unui dirijism și paternalism unic, prin formula CAER și a Pactului de la Varsovia care puneau în practică primatul Moscovei. Fapt pentru care astăzi, respingerea unor asemenea manipulări și sensibilitatea la ele a devenit trăsătură psihologică specifică a populațiilor fostelor țări satelite.

Este istoricește stabilit că eforturile în această direcție, încă de la terminarea celui de al doilea război mondial - cu o rădăcină în Secretariatul Internațional al Partidelor Democratice de inspirație Creștină (1925) și o întemeiere de construcție continentală prin Uniunea Europeană a Creștin-Democraților (1965), în paralel cu ducerea la îndeplinire a proiectului european pe care-l inițiaseră liderii partidelor respective – sunt datorate mișcării democrat-creștine. Social-democrația a început a agreea ideea și a conlucra mai târziu, după congresul la care Willy Brandt a precizat delimitarea categorică de marxism-leninism, ne mai lăsând loc pentru vreo confundare cu comunismul, sau bolșevismul, sau democrațiile populare asiatice.

Astfel, prin rolul pe care și l-a asumat în mai multe țări europene de a promova o democrație postbelică bazată pe tradițiile morale ale continentului, democrația creștină, stimulând valorile solidarității umane, a adus pasul înainte spre pace prin cooperare devenind autorul principal al Pieții Comune, în care s-au reglementat tot mai mult bazele economico-financiare ale relațiilor de egalitate și decizie democratică, inclusiv exigențele lui De Gaulle de neacceptare a vreunui statut suprastatal . Din păcate, în acea perioadă de mare sinceritate între vechii combatanți și de ferme decizii democratice pentru contracararea războiului rece, elanul reconstrucției europene nu permitea o riguroasă estimare a tuturor organismelor financiare care acompaniază procesul de mondializare. Din acest motiv, încă și astăzi supraviețuiește, reapărând uneori suspiciunea intervențiilor abuzive, a favorizării clientelare și a tentației către zone de influență, a căror eradicare presupune o puternică voință politică de sinceritate doctrinară, impunându-se asupra compromisurilor diplomatico-financiare care subzistă ca sechele ale vechilor relații de la începuturile capitalismului. Fiindcă, ținându-se seama de criteriile pragmatice ale libertății concurențiale nu s-a acordat aceeași atenție fenomenelor de imixtiune a modernizărilor produse și a soluțiilor tehnico- economice aduse/impuse de acestea într-o spirală în care, unele soluții financiare sau geo-politico-comerciale reajung mereu la alt fel de tentative de monopol sau dirijism. Iar, când acestea încep să caute fie soluții politice de rezolvare, fie soluții de rezolvare prin acapararea anumitor medii politice, tot în spirala diferențelor de modernizare de la etapă la etapă, reapar conflictele pe care le credeam depășite.

Constatăm așadar că această depășire a unei existențe conflictuale permanente, limitată acum doar la acele zone ale omenirii unde antanta democratică intră în conflict cu tentative (poate justificate, sau măcar explicabile, din punctul de vedere al trăsăturilor tradițional-specifice despre care am vorbit) ale altui mod de a înțelege regimul politic, nu se poate realiza perfect. Studiul politic de conjunctură se demonstrează necesar de la etapă la etapă, iar măsurile politice de unitate deduse prin el în mod periodic sau repetat, devin o condiție a integrării. Care integrare, trebuie privită în perspectivă, pe parcursul evoluției relațiilor interstatale și prevăzute ca atare; și nu ca o etapă încheiată, cum s-a crezut la un moment dat.

Tocmai pentru că integrarea europeană de care erau convinse unele state care visaseră de mult aceasta, cele proclamate cam la începutul acestui mileniu, prezintă astăzi riscul de a crea, dacă nu ranguri diferite, în ori ce caz acele „*viteze diferite*” despre

care se vorbește. Nu ar fi realist să nu recunoaștem că, în spatele unor precizări ulterioare de zone, precum *Zona Schengen* sau *Zona Euro*, se află de fapt continuitatea în etapizare a integrării. Numai că, de data aceasta, ea nu mai pretinde să fie doar o ajungere din urmă din partea celor care se integrează, ci să se constituie și ca o modificare de comportament, prin cunoaștere și adaptare, din partea celor cu care ajungeam noi să ne integrăm. Adică un mod personalist de înțelegere și respect venind acum din partea celor pe principiile cărora ne-am integrat și recunoașterea de către fiecare a unor praguri tot mai dulci spre care trebuie să pășim, tocmai prin atenuarea unor (firesc-explicabile, dar nu admisibile) tendințe de monopol. Înțelegere și respect pe care trebuie să le exercite politicile internaționale ale fiecărui stat de drept; dar și în interiorul lor, prin legi interne față de anumite persoane juridice de naționalitatea lor.

Din acest motiv, ținând seama de majoritatea Popularilor Europeni în organismele Uniunii, semnul de întrebare din titlu.

2

Vorbind despre aspirațiile tradiției noastre adânc europene, sugerez a se ține seama de faptul că, până și filorusismul celor care l-au continuat pe Cantemir, era o aplecare către marele europenism de la Sankt Petersburg, cu nobilimea palatelor venind dinspre Versailles sau barocul Elisabetan și științele confirmate prin Academia de la Berlin; nicidecum către asiaticismul respirat între zidurile Kremlinului. E vorba de aspirații consecvent păstrate în suflet, care s-au direcționat mereu spre vestul ce însemna democrație, ajungând pentru noi până la perpetua speranță cu „*vin americanii*”.

Din acest motiv, marele semn de întrebare pe care îl pun prin titlul de mai sus, pe măsură ce privesc „pozele de familie” ale summiturilor europene așteptând să se înalțe din ele, așa cum se înălța odată, intransigentă și neconcesivă față de destinul țării sale, statura lui De Gaulle; cum se contura, marcată de răspunderea pentru viitorul țării sale răspunzătoare de fanatisme trecutului, convingătoarea figură a lui Adenauer; cum convingea strategic trabucul lui Churchill învăluindu-ne-n certitudinile de dialog rezultat din propriul parlamentarism cu care Albionul își avansa în omenire politicile pragmatice. Și cum, pe lângă ei, se afirma generația venind din rezistența a cărei solidaritate în scop salvator internațional o îndreptase după război spre o doctrină în care se regăseau cele mai diverse forme de opinie publică, indiferent de modul cum le periclitase conflația.

Privind conclavul politicianilor europeni de azi, aștept un semn prin care - dintre priceperile procedurale cu care ei își drămuiesc avantajele încât să fie ceva și pentru neofiți ca noi - va izbucni o idee politică majoră care să poată da certitudinilor unor populații debusolate și de propriul lor trecut și de criza comună. O idee care să distrugă complexe de adaptare dând un țel de reconstrucție socială, în așa fel încât omul să vrea creație productivă, nu ajutor; să vrea inițiativă, nu subzistență și consumerism. Iar aceasta, s-ar putea baza în actualitate printr-o reciprocitate de apreciere și înțelegere a psihologiei aproapelui, sau „*a sufletului semenului tău*”. Astfel, în afară de tentativele de a face din noi achizitorii mărfurilor lor la mâna a doua, s-ar putea găsi și căi superioare de apropiere, care nu numai să facă uitată tâmpenia cu ”două viteze” ci să și țină trează înțelepciunea lui De Gaulle care nu voia nimic suprastatal în afară de sentimentul patriei tale. Aștept de la această poză de familie în care, prioritară, încă este democrația-

creștină, o asemenea idee politică încât să merite numele unui bulevard Schuman aici, unde eram cândva catalogați drept „*Belgia Orientului*” de către cei care au remarcat în epocă cei doi piloni europeni reprezentați de cele două regate.

Nu neg încercările făcute până în prezent, dar nici micimea rezultatelor lor, mai ales privind România. Pentru că, studiind fenomenul politic al ultimelor decenii, nu s-ar putea spune că în interiorul democrației-creștine nu au avut loc eforturi de perfecționare. Cu cea mai frumoasă intenție: Cea de a găsi, printr-o asemenea doctrină care s-a dovedit a avea trăsături foarte populare, căi de solidaritate națională sau chiar internațională, cum au fost cândva cele ale coagulării Rezistenței din occidentul european în timpul celui de al doilea război mondial, din care au decurs apoi și raționamentele de solidaritate așezate la temelie Comunității Europene cu toate aspectele ei. Adică a găsi căile de solidaritate interumană de astăzi, care să garanteze prin ele celelalte căi: Cele de conlucrare interstatală printr-o consecventă colaborare interguvernamentală, pe bază de absolută egalitate și total ostilă organismelor care se vor supranaționale.

Putem spune și că, pe planul cercetării filosofice independente a unor grupuri personaliste, prin căutarea elementelor de filosofie personalistă în tradiția altor zone ale lumii și a altor religii, s-au făcut pași teoretici spre găsirea elementelor comune de respect între persoane și de universalizare a concepției primordialității existenței și afirmării persoanei umane ca scop, toate celelate trăsături ale lumii devenind mijloace întru realizarea acestui scop.

La fel cum și pe planul politic al unor formațiuni largi, funcționând în rețea democratică internațională, cum sunt partidele creștin-democrate din diverse țări, cu institutele lor respective de studii politice, iarăși s-au făcut progrese pentru definirea unui caracter popular cât mai larg al politicilor bazate pe doctrine creștin-democrate, cu adaptarea lor la cât mai multe caracteristici naționale, zonale, tradiționale sau religioase. Căutând în asemenea tradiții elemente de aspirație populară, s-a căutat extinderea unei mișcări echilibrate, de centru, de eliminare a extremismelor și fundamentalismelor în politicile din diverse țări. Iar o asemenea dorință de largire, de neîngrădire cu nimic a caracterului popular prioritar pe care o asemenea politică o poate avea în oricare dintre zonele lumii ca și la oricare dintre cetățenii unei țări, s-a concretizat chiar în schimbarea denumirii, partidele respective devenind Partide Populare.

Partidul Popularilor Europeni și-a jucat astfel rolul său în emanciparea democratică a statelor continentului și integrarea lor până la numărul de astăzi. Ceea ce este cea mai mare realizare cu care am intrat în acest nou mileniu, pentru noi, care vreme de o jumătate de secol am bâjbâit după aspirațiile tradiției noastre adânc europene. Și, poate din acest motiv, dintr-o dorință sinceră de „adevărată integrare”, cum am spus mai sus, cu convingerea necesității de reciprocitate în fapta ei de viețuire comunitară, apar și rezervele sau nemulțumirile noastre față de unele aspecte, poate pragmatice, care n-au mai produs în democrația-creștină nici lideri nici idei de mare fervoare democratică. Așa cum am început aceste rânduri, aș îndrăzni să spun pe propria-mi răspundere că - de la un Adenauer încurajat de Churchill și De Gasperi întru ideea de colaborare interguvernamentală europeană și echilibrat de reținerile lui De Gaulle cu vigilența patriotică de a nu se ajunge la organisme suprastatale, apoi de la figurile unor Schuman, Moro, Fanfani, Pottering, Santer, Tindemans și în bună parte Helmut Kohl, liderii europeni s-au tehnicizat ignorând aspectul politic propriu zis. Astfel, cei de mai sus au fost ultimii lideri atenți prioritar la semnificațiile pe care o

doctrină neoconservatoare le poate conferi tradițiilor morale și umaniste pe care se întemeia Comunitatea Europeană. Și mă tem că scandalul financiar cu care și-a încheiat cariera Kohl, a pus amprenta pe preocupările arghirofile ale guvernărilor statelor europene și a preocupărilor de drept comercial și financiar a multor lideri creștin-democrați, care au devenit tehnocrații pragmatismului sec, desprinzându-se de fervoarea actului politic care aducea sau chiar producea un entuziasm al dorințelor democratice. Așa cum avea harisma să producă și social-democratul Willy Brandt, cu toate că doctrina sa nu fusese la început prea entuziasmată de ideea unității europene.

Cu tot regretul, am impresia că astăzi s-a trecut la statutul unor practicanți pragmatici ai democrației creștine care, pot asigura cu priceperea sau specializarea lor și cu experiența țărilor lor echilibrul eșichierului; dar fără a aduce suflul unei filosofii politice cum a fost cel prin care aceste partide și-au cucerit la vremea respectivă marele lor electorat. Și, declar pe cuvânt de onoare că aș găsi chiar o scuză acestei birocratizări a funcționării în fruntea Uniunii Europene, recunoscând că nu toate etapele politice produc personalități atrăgătoare sau fascinante, dar fiecare etapă politică are nevoie de tehnocrații ei pe care trebuie să-i respectăm ca atare și să le fim recunoscători pentru rezolvarea problemelor terre-a-terre, asigurând o administrație coerentă pe linia elementelor tehnice de funcționare.

Aș găsi chiar prilej de satisfacție în aceste merite cotidiene cu care liderii de astăzi se încarcă cinstit, funcționărește, făcând să se respecte și să se precizeze mai bine normele existenței comunitare pe bătrînul nostru continent!... Nu mă deranjează nici măcar că asta coboară în rutină, dacă e vorba de o rutină bună, benignă... Mă reține numai și numai durerea că Populării Europeni nu au avut tăria, sau prezența de spirit spre a împiedica mistificarea conceptului de democrație-creștină în România. Nu au avut nici perseverența de a acorda atenția cuvenită unei societăți ca a noastre, foarte deschisă democrației creștine. Și, în nici un caz, nu au avut inteligența de a înțelege mărunțul amănunt că românii ar putea dezvolta această politică de centru, dacă ar fi stimulați cu bună credință. Din acest punct de vedere sunt demni de rezerve din partea noastră, la fel cum avem rezerve față de traseiștii politici; sunt de suspectat, ca orice om care abandonează o doctrină. Chiar dacă nu s-au comportat chiar așa, adică n-au fost ei traseiștii, ci s-au complăcut ca punct de atracție pentru traseiști.

Așadar, nu fiindcă au înghițit hapul cu multe declarații formale, fără să le pese de demagogie; ci pentru că nu a fost nimeni atent la asemenea pericole care poate că marchează elemente de integrare formală și în alte țări din categoria noastră. Prin asta, conducând doctrina creștin democrată în derizoriu, așa cum se întâmplă la noi.

3

Vorbeam despre durerea, marea durere că Populării Europeni nu au avut tăria, sau prezența de spirit spre a împiedica mistificarea conceptului de democrație-creștină în România. Constatând aceasta în realitatea noastră politică, poate că avem dreptul să ne întrebăm dacă nu cumva, și în alte țări asemănătoare nouă nu s-a întâmplat același lucru, Populării Europeni mulțumindu-se să bifeze faptul că există vreo formație care a preluat numele lor, sau s-a înscris formal în familia lor, dar ne interesându-i faptul dacă aceștia sunt capabili să se adreseze unui electorat care se va regăsi în programele politice rezultate din doctrina democrat-creștină?... Pe fondul coruperii ideatice exercitate de bolșevici vreme de o jumătate de veac, e mai greu să implantezi idei salvatoare ca în

țările care beneficiau de Planul Marshall. Convingerea că liderii de azi s-au complăcut ca punct de atracție pentru traseiști, ne face să-i vedem ca pe niște oameni mulțumiți cu plata cotizației la casieria lor, respectarea îndatoririlor financiare față de organismele țărilor lor, eventuale cumpărături din ceea ce scot aceste țări la second-hand și alte amănunte de supunere la administrația europeană, dar nu străduind pentru aprofundarea programelor politice. Iar, dacă acest lucru s-a petrecut și în alte state care au avut traseul nostru european, atunci, ceva ce nu s-a discutat la Congresul PPE de la București, nu e în ordine.

Dar revin la situația de la noi ca să-mi pun întrebarea pe care nu știu dacă și-au pus-o ei: Oare nu ar fi existat și alte mijloace de propagandă sau de educație politică a celor pe care ți-i doreai integrați?... Oare, în afară de atenția pe paragrafe de regulamente și recomandări tehnice, nu ar fi fost nevoie și de componenta unui exemplu de existență civică din partea unui partid care a dovedit cândva Europei că a știut să-i trezească sentimentele care au condus la ceea ce am putea numi fama doctrinei democrat-creștine și mândria pentru caracteristicile ei deosebit de europene, pentru politologia europeană pe care ei au stimulat-o spre ceea ce este mai popular și în doctrină și în practica de zi cu zi, dar și în morala tradițională la care omul mereu revine, oricât s-ar îndepărta sau ar fi îndepărtat? Nimic de genul acesta nu s-a întâmplat; și iată de ce nu există în România nici cunoștințe privind tradițiile europene ale acestei doctrine, nici cunoștințe privind contribuțiile prin care ea a stimulat știința politică europeană spre tot ce este mai popular în administrația publică și în practica cotidiană a guvernării. Există numai impresia că, printre alte medii politice corupte, există la noi și unul care se consideră afiliat la PPE, fiind ajutat din când în când de frații (Big?) europeni. Mare păcat că actualitatea politică împinge spre o asemenea concluzie populația noastră care încă păstrează un anume respect moralei tradiționale pe care se întemeiază democrația creștină!

Foarte posibil să avem astăzi, printre asemenea lideri, mari specialiști în soarta monedei Euro; foarte posibil să avem pricepuți ai ingineriilor financiare în sensul bun al cuvântului, prin care Bundesbankul se consolidează tocmai consolidând moneda Euro; foarte posibil ca fermitatea în privința privatizărilor de la noi să solicite mult intelectul politic al unora, iar indicele Dow Jones să ne fie citat sau subliniat cu regularitate... Dar nici unul dintre aceste motive, nu scuză delăsarea în ceea ce privește îndoctrinarea unora cu doctrina în care crezi. Îndoctrinare, tot în sensul bun al cuvântului: Acela de a face cunoscută și clarificată pentru o anumită categorie de electorat, măcar, o idee politică ce-l poate reprezenta ca gândire sau îi poate reprezenta interesele; și a nu o lăsa de izbeliștea uitării, a necunoașterii sau a preluării formale, în mod aventurist și demagogic.

Și atunci, în loc să găsec scuze, mă întreb dacă, preocupați, e drept, de destinul monedei Euro, ca și a altor trăsături de integrare financiar-economică (în avantaj general, sau chiar în avantajul predilect al țărilor pe care le reprezintă) acești lideri buni tehnocrați de partid, chiar nu au mai găsit vreme sau disponibilitate să se întrebe cum de s-a prăbușit un partid de mare speranță pentru România postdecembristă cum a fost PNȚCD –ul, după ce se ridicase la modul cel mai atrăgător pentru electorat, devenind locomotiva unei întregi Convenții Democratice?!... Chiar nu i-a interesat crahul doctrinei lor într-o țară ca a noastră? Chiar s-au mulțumit să rebifeze locul lui Rațiu și Coposu cu niște nume de rezonanță românească care să poată fi chemate la apel doar pentru a nu rămâne spațiul descoperit?!... S-au putut ei trezi de abia după doisprezece ani de la primul mare eșec, dar și atunci, nu pentru a revigora doctrina și răspândirea ei

populară, ci numai pentru a da „sprijin tehnic” la modul abstract al metodelor sau viciilor de procedură, pentru nereușita unor guvernanți care se pretindeau de ai lor?... Oare analiza politică nu-i mai interesează pe acești demni aplicatori de linie în celelalte politici europene?! Oare e o convingere că așa merg lucrurile politice, sau o derivă politică la cei care ar trebui să le ducă înainte?! Destul de greu de răspuns la toate astea! Și, mai ales, întristător.

Din păcate, ajungem la concluzia că Democrația Creștină e în derivă astăzi tocmai pentru că din aspirațiile ei pragmatic-umaniste, care se demonstrau realizabile numai prin extinderea democratismului, a repornit ideea de „Democrație Europeană” și tocmai pentru că a devia de la preceptele acesteia, care s-au continuat din preceptele creștin-democrate, înseamnă o decădere doctrinară, un regres penibil în monopolismul care a caracterizat liberalismul mai vechi pe care și le permiteau marile națiuni în numele dezvoltării de civilizație modernă.

Democratismul interstatal, ca și servirea prin democrație a intereselor minoritare în egală măsură în care puterea nu dictează ci conlucrează cu opoziția pentru realizarea unei orânduiri a drepturilor fiecărei persoane, fiecărei comunități, fiecărei națiuni și fiecărui popor, ar trebui să fie forma doctrinară nouă, de înțelegere postmodernistă și neoconservatoare a actualităților sociale. Despre care trebuie să se știe că au depășit ca cerințe și dictatul monopolist al puterii și dictatul statistic al majorității, ajungând la superioritatea conceptului de drepturi ale persoanei umane și ale persoanei colective. Să fie bine definite personalist toate comunitățile în drepturile lor egale indiferent de dimensiunile pe care le au ca număr, ca putere și ca influență, în afara celor morale recunoscute unanim. În acest sens, cred eu că De Gaulle, funciarmente ostil ideii de organizație suprastatală, avea rețineri mai mari decât Churchill și obstina în ideea strictă a unei fericite colaborări interguvernamentale pe teritoriul Europei.

Și, într-o asemenea pledoarie, poate că trebuie să explicăm faptul că, pentru noi, românii, Generalul Charles de Gaulle este cel care a organizat rezistența și eliberarea țării lui, conducând-o (patriotic și nu oricum) spre o Europă unită în pace și egalitate; în vreme ce Sir Winston Churchill, strateg mai rece, rămâne din păcate și cel care i-a parafat lui Stalin puterea suprastatală asupra țării noastre, el luându-și la acel moment Grecia. Iar, dacă democrația creștină va face compromisul de a înclina steagul intereselor afirmării persoanei umane, lăsându-l condiționat de interesele unor grupuri mai restrânse de persoane sau țări, atunci conținutul de „Partid Popular” prin care aceste formațiuni au vrut să-și precizeze mai bine esența și direcțiile practicării unei democrații reale, va trebui să fie preluat în doctrina altui partid care să găsească forme mai consecvente pentru asigurarea perenității acestei idei. Deoarece este o idee mare, care nu are cum să nu deranjeze oricare dintre interesele manifestate mai restrâns, în numele unor grupuri mici, oricât de puternice ar fi ele.

Închei tot cu gândul că pot să par un desuet romantic repetând asta, fără a recunoaște scepticismul filosofilor politice contemporane care susțin dispariția partidelor și doctrinelor. Chiar dacă, în pranteză fie spus, eu declar că așa ceva nu ar putea să mă deranjeze: Fiindcă eu, în calitate de cetățean al acestei lumi, sunt dispus să mă mulțumesc numai cu libertățile democratice, fără a agreea neapărat vreo culoare politică. Dar subliniez: M-aș mulțumi, dacă asemenea libertăți democratice sunt temeinic garantate!... Din păcate, însă, prin această precizare, ajungem să ne întrebăm din nou cine ar putea fi cel mai bun garant al lor; iar, la așa ceva, sunt sătul să mai caut răspunsuri!... Mă complac în poziția mai modestă, rămânând doar la părerea pe care

deja am exprimat-o: Cred că, pe lângă politicienii și guvernanții care reprezintă în organismele europene interesele, mai mari sau mai mici, ale țărilor lor de veche tradiție, dirijând astfel cu pricepere dezideratele punctuale ale funcționării Uniunii și fiind mulțumiți când găsesc în țările mai noi clientelă ascultătoare, Europa ar avea nevoie în momentul de față de un suflu cum a fost cel adus de marii oameni politici proveniți din rezistența ei împotriva extremismelor și capabili să convingă popoarele, cetățenii în căutare de soluții, electoratele, de idealul popular al unei Europe unite în egalitate.

Și aștept ca, din masa de respectabili și prezentabili politicieni-șic, ce-și găsesc locul în tradiționala poză de familie ce se face la reuniuni, să mai răsară un Churchill, un Adenauer și-un De Gasperi străduind să-l convingă și pe De Gaulle că nu vor un organism suprastatal, ci o Europă democratică așa cum îi trebuie bătrânului continent...

decembrie 2012

ADDENDA LA ACEST CAPITOL

Teze, întrebări, aspecte consemnate în simple fișe pentru a fi dezvoltate ulterior de participanți

Democrația internațională și relațiile democratice între state.

- Vorbind despre pericolul contemporan al exercitării unui control al democrațiilor de către cei care dețin puterea financiară internațională, ca și de intenția confiscării de către aceștia a adevăratului drept de decizie în dezvoltarea lumii – intenție a cărei existență ocultă este constatată – ne oprim asupra unui aspect mai bizar care, din punctul de vedere al logicii formale, pare și contradictoriu punând următoarele întrebări: 1. Față de toate semnificațiile de afirmare liberă pe care le-am enumerat până acum vorbind despre existența democratică a persoanei umane, pot exista înțelegeri și interpretări deosebite pentru conceptul de existență democratică a statelor lumii?... 2. Regimul democratic spre care aspiră și pe care îl dobândește persoana umană poate, sau are voie să ajungă să creeze un regim democratic de existență pentru statele lumii?... 3. Ba, mai mult: Care este raportul dintre condiția internă a unui regim statal ce respectă toate obligațiile relațiilor democratice dintre cetățenii săi și condiția externă a unor raporturi nedemocratice, măcar între acele state care s-au proclamat democratice? 4. Putem vorbi despre o lume unitară a democrației de fond, sau acordarea ori asigurarea de drepturi democratice cetățenilor tăi, nu are de-a face cu raporturile nedemocratice pe care le impui altor țări? 5. Dar raporturile nedemocratice pe „care cetățenii tăi le au cu cetățenii altor țări, în ce fel de relații se înscriu?... 6. Sau, și mai mult: Poate un stat asigura condiții de existență democratică cetățenilor săi, atunci când el, sau cetățenii ai lui, violează drepturile democratice ale altora?...
- Una peste alta, problema pe care ne-o punem în principal este de a stabili ce fel de relații democratice există pe plan internațional între statele care, în interiorul lor sunt consacrate a fi categoric democratice. Cu alte cuvinte: câtă democrație acordă altora, cei care au luptat pentru drepturile lor democratice, și le-au instaurat, și le-au consolidat, iar acum se bucură din plin de ele?... Pentru a răspunde la această întrebare, din păcate, trebuie să acceptăm relativismul spunând că sunt mai multe moduri de a înțelege aceste relații.
- Nu vom încerca aici să constatăm, să descriem și să catalogăm aceste categorii de relații, fiindcă ne-ar trebui documentarea multor diplomații ale lumii; dar să constatăm că problema se pune dacă e vorba de politică de stat, sau e vorba de interesele nedemocratice ale unor particulari cetățeni ai statului respectiv, sau persoane juridice recunoscute de statul respectiv, atunci ar trebui să vedem cam ce obligații ar avea statul respectiv față de aceștia: Să le lase liberă inițiativa, așa cum s-au angajat față de ei, sau să-i împiedice pe ei să știrbească din libera inițiativă a altora?

- Problema depășește chiar și discuțiile la nivel de Parlament European deoarece ar fi vorba de legi interne de care ar trebui să țină seama mai ales acele state care reprezintă marile puteri economice, cât și unele state foarte mici care crează prin legislația lor libertăți economice pentru mari companii internaționale ce vin să se înscrie tocmai din aceste motive sub jurisdicția lor. Astfel, această devine o problemă în sine, presupunând discuțiile într-un conclav de înțelepți care, măcar din punct de vedere moral să aibă aceeași autoritate ca marile summituri financiar-economice ale potențailor.
- Dar, chiar dacă am încercat să ne reducem curiozitatea analitică la acest unic aspect, ne dăm seama prea bine că lucrurile nu stau deloc simplu și că problemele celor care realizează un PIB favorabil bugetului statului lor ar intra foarte greu sub jurisdicția democratică a statului de drept depășindu-i atribuțiile. Mijloc principal de asigurare a unui regim democratic intern, statul de drept nu are toate mecanismele necesare pentru ca, prin relațiile sale externe, să impună un sistem democratic internațional, forțele de influențare pe acest plan fiind încă de natura unui mai vechi mod de relații. Doar morala justiției sociale, care nu este executivă, ci se realizează numai și numai prin consensul moral care o garantează, ar putea aduce o soluție. Iar asta presupune funcționarea unor mari instituții internaționale spirituale și creatoare de opinie publică la modul global.
- Cu alte cuvinte, în măsura în care au o morală și vor să demonstreze respect pentru Cele Sfinte, forțele economico-financiare care adaptează politicile respective la cerințele obiective ale globalizării, trebuie să-și asume și obligația de a întreține dezvoltarea unor curente de opinie publică bine conturate în privința unor relații democratice internaționale la fel întemeiate ca și cele din interiorul statului de drept. Dacă ele nu-i vor asuma această răspundere, atunci cert lucru că se va coagula o forță ideatică de opoziție, iar lucrurile vor căpăta caracter contradictoriu și conflictual.
- Întrucât în toate problemele evoluției omenirii este vorba de etape, poate că în etapa când constatăm aceste realități, ar fi necesară o organizație incipientă, care să studieze fenomenul și să vină cu unele propuneri decizionale, cum a fost la începuturile unor căutări întru aplanarea conflictelor internaționale Liga Națiunilor și încercarea de la începutul secolului trecut de „*definire a agresorului*”. Chiar dacă nu ar putea avea ecou practic imediat, anumite precizări teoretico-legislative care să definească mai bine aspectele monopoliste și de control internațional ale unor anumite tendințe de globalizare, obligându-le să se delimiteze de tendințele de dominație, de absolutism industrial, de politici financiare forțate sau neacoperite, de obligații față de o „ocultă” care, prin însăși caracterul ei nu poate fi prea bine definită.
- Pentru că ne lovim zi de zi de asemenea aspecte, iar părerile despre dreptul de existență a unor Big Brotheri și despre metodele lor, sunt la fel de diferite ca și aceste metode. Ceea ce, pe planul legilor interne are încadrare juridică și se condamnă. Dar, cum constatăm din practică, se condamnă exact în condițiile în care nu intervine vreun Big Brother; în alte cazuri, ajungând noi, cetățenii, să condamnăm degeaba existența acestor Big Brotheri, fiindcă ei tot există. Și, uite, astfel, cu toate îngreburările pe care ni le-am pus mai înainte, ne învârtim într-un cerc vicios al limitării conceptului nostru și al relativizării nevoii de democrație. Care, având explicații obiective nu poate fi condamnat. Cu toate că ar trebui să ne sperie ca perspectivă și să ne alarmeze ori de câte ori întrec

măsura. Dar, oare, legile conviețuirii prin cedări reciproce și ale compromisului politic, ne permit asta?

- Cred că trebuie să fim mulțumiți dacă avem deocamdată răspuns la „cât ne permit”. Și să impunem mereu acest „cât ni se permite”, ca să nu dăm apă la moara celor care vor să pară convinși de sfârșitul democrației dar, în fond, au doar argumentele lor subiective de oameni ale căror intenții obscure sunt prea mult controlate de democrație.
- Din pricina aceasta, a unor intenții rele cu care unii, sau unele instincte, stau la pândă funcția statului de drept ca apărător al entității sale democratice este deosebit de importantă, iar de la fermitatea politicianilor care o pun în practică cerințele sunt invers proporționale cu dimensiunea. Adică, exact în măsura în care un stat cu o economie mai mică este mai vulnerabil în fața tentativelor de acaparare ale marii finanțe, și fermitatea politicianilor lui pe principii de morală democratică trebuie să fie mai apăsată, și știința lor politică trebuie să fie mai profundă, nu numai pentru a face față diferitelor forme de atac, sau de cumpărare, sau de intimidare a lor, ci și pentru a asigura cât mai multă independență statală prin echilibre interne foarte stabile între intențiile formațiunilor politice și interesele generale de ata, dintre consum și producție, dintre taxe și PIB, în privința solidarității interne și în privința drepturilor democratice mai mari de care trebuie să se bucure popoarele mai mici.
- În privința instinctelor nefaste de monopolizare a altor piețe de care se vor decontamina foarte greu marii producători, nu avem cum să ne așteptăm la restricții din partea propriului lor stat pentru că, pe plan intern, asta ar însemna restrângerea drepturilor cetățenilor tăi. Opoziția se poate produce numai prin fermitatea și nevulnerabilitatea politicianilor și legilor în virtutea cărora ei funcționează în țările respective, încercarea fiind mult mai mare pentru ei, dar și meritul de a impune morala democratică în relațiile internaționale, în condițiile de existență egală pe plan internațional
- Din acest motiv subliniam faptul că noi avem o anumită sensibilitate la ingerințele pe care, de preamulte ori și le-au manifestat alții în ceea ce privește destinul nostru și durumul pe care oricine are dreptul să și-l caute prin efort personal, în caz contrar având noi tot dreptul a suspecta manevrele de a fi dirijați dintr-un alt centru de putere decât cel natural nouă, creat istoricește de noi și devenit trăsătură specifică pentru noi în pluralismul fermei multiculturalități pe care o declară omenirea. Experiența noastră de „peste veac și veac” ne-ar da tot dreptul chiar să ne răsculăm față de perseverența cu care ne iubesc Big-Brotherii. Și să protestăm, și să refuzăm. Darămite să punem doar în discuție civilizată problema relațiilor democratice între țări și popoare față de imperatiile acestei epoci în care întreaga omenire încearcă a se face că se supune cu înțelepciune față de acest deziderat.
- Faptul că asigurarea prin politici neconcesive în fața unor foruri de importanță internațională a echilibrelor interne care dau stabilitatea de care are nevoie statul de drept ca să se impună - mai mult decât lamentoul demagogic practicat, să zicem în cazul nostru, după ce industria a fost abandonată concesionărilor străine, iar legislația acceptă și înstrăinarea proprietăților agricole – nu înseamnă nicidecum sfidarea relațiilor democratice internaționale. Exemplul succeselor constante ale Japoniei în secolul trecut,

bazate numai și numai pe echilibrul dintre producție și consumul intern, care a asigurat posibilitatea manevrării unor prețuri de dumping pentru cucerirea pieții externe, se leagă astăzi de cel uimitor al Turciei care pare a fi singura țară neafectată de criza internațională, tocmai datorită unui echilibru asemănător pe care l-a căpătat cu ambiție și rapid, după ce multă vreme a fost considerată o țară consumatoare, la cheremul fluctuațiilor de pe piața internațională. A realizat aceasta emancipându-se de un asemenea cherem și dezvoltându-și producția proprie la nivelul micului capital care se consolidează întotdeauna în raport cu puterea de cumpărare internă.

- Încurajați de asemenea exemple, trebuie să vorbim pe șleau despre NEVOIA REVIZUIRII TERMENULUI DE „**INTEGRARE**”, în sensul că integrarea nu înseamnă *omogenizarea* dorită de obicei de politicile comerciale interstatale cu cei cărora le oferă democrația consumului anumitor produse, ci înseamnă *egalizare de drepturi și șanse* prin respectarea aceluiași legi și obligații în țările care se integrează altora mai avansate, dar și cu aceleași drepturi. Inclusiv cel de a avea o tradiție cu sensibilități și specificități de care trebuie ținut seama la modul partenerial. Pentru că nu există integrare, fie ea și numai de piață, cum și-o doresc unii fără a depăși condițiile egalității, fără înțelegerea partenerului și respectarea specificului său. Integrarea trebuie înțeleasă ca un act de voință socio-politică și nu de ajutorare între mai puternici și mai slabi.

VERSION FRANÇAISE DU DERNIER ARTICLE:

La - démocratie chrétienne, pourra-t-elle CAUTIONNER DE NOUVEAU L'EUROPE? -avec un point de vue sur quelques aspects internationaux de la démocratie

1.

Curieux, comme chaque roumain, concernant le texte écrit sur le rouleau de papier avec lequel notre Président défile, je contemple la récente photo de famille provenant du dernier sommet européen. Quel contenu, en plus de ceux qui sont reconnus ou exploités par les spéculations qui circulent, a-t-il ?... Quelle signification ésotérique peut aussi avoir un tel rouleau ?... Ou, au moins, qu'ils soient ses échos officiel-européens prononcées en sourdine, dans une discrétion sans transparence, qui trahit les principes d'une démocratie communautaire ?

C'est possible que je tombe en désuétude face à ce pragmatisme dans lequel les politiques sont faites, comme dans le digital, par les appareils techniques des formations et pas par des personnalités fortes et persuasives, le charisme d'autrefois étant remplacé par des branchements aux différents réseaux financiers, informatifs, occulte-contemplatifs ou de manipulation, en boutonnant d'une manière intelligente, mais sans avoir besoin d'une doctrine. Peut-être même que nous vivons dans un contexte dans lequel il est dit que la politique est plus technique-législative que doctrinaire. Mais je pense que, en plus des politiciens et des gouvernants représentant dans les organismes européennes les hautes ou petites intérêts des leurs pays, en dirigeant le fonctionnement de l'Union avec leur capacité de satisfaire les désirs ponctuels des uns et se contentant de trouver dans les nouveaux pays de l'Europe des clients obéissants, ont sent actuellement le besoin d'un souffle comme celui apporté par les grands hommes politiques venant de la Résistance contre l'occupation et l'extrémisme et capable de convaincre les peuples, les gens chercheurs des solutions, les électeurs, d'adopter l'idéal solidaire-démocratique d'une Europe unie en égalité

Et j'attends que le conclave des politiciens qui trouvent place dans le traditionnel portrait de famille qui est fait à des réunions, laisse lever un Churchill, un Adenauer et un De Gasperi dans leur effort pour persuader De Gaulle, dont la hauteur patriotique se remarque de nouveau. Et en affirmant de nouveau qu'ils ne désirent un organisme au dessus des états existants, mais une Europe démocratique comme nécessité impérative pour le vieux continent; une entente en pleine égalité pour administrer de mieux le Bien Commun, dans un Marché Commun et pas une société supranationale.

Parce que, au cours de leur évolution à la gouvernance des pays émancipés par développement, les partis démocratiques ont commencé depuis longtemps à discuter et conclure sur LES RÉLATIONS DÉMOCRATIQUES ENTRE ETATS, c'est-à-dire LA DÉMOCRATIE INTERNATIONALE OU INTERTATIQUE à laquelle quelques-uns accordent **moins d'attention qu'à la démocratie interne** de leur pays. Ainsi que, après qu'on s'est convaincu sur les tendances pyramidal-dictatoriales du communisme qui bavardait toujours sur la démocratie en pratiquant l'inverse, on pose la question de principe: **Est-ce-que-on peut considérer comme démocratique un Etat qui ne respecte pas démocratiquement un autre ?...** La démocratie interne, c'est à dire les relations démocratiques entre les citoyens d'un pays peuvent être résolus par la Constitution; tandis que les accords internationaux sont d'habitude à court terme et conjoncturels, quelquefois les relations diplomatiques impliquant le côté du travail des services secrets, reconnaissant ainsi l'existence d'intérêts secrets au-delà des transparences démocratiques. Ce qui rend aux certaines fenêtres de la politique internationale le timbre avec "top secret" sur les vitres, profitable pour quelques' uns, désavantageux pour autres et détestable pour la majorité. Mais, en continuant notre méditation sur les récentes, ou quasi récentes expériences extrémistes, monopolistes ou dictatoriales dans le monde, on peut parler avec certitude que la vraie confiance de ton électorat peut se conjuguer avec une favorable opinion publique internationale, seulement quand un gouvernement assure l'équilibre des ses politiques internes et internationales. C'est la différence entre la morale de la démocratie antique et celle de la présente, basée sur le fonctionnement de l'égalité dans un Etat de Droit qui devra devenir en même temps égalité entre les Etats de Droit. Et, en cette direction, on peut dire que même la morale chrétienne, qui est une morale de la paix et du respect réciproque, s'est avancée beaucoup.

De ce point de vue, et pas du celui strictement ecclésiastique, s'explique le grand succès des politiques nommes autrefois *chrétien-démocrates* pour se préciser aujourd'hui *populaires*; qui signifie *populaire comme les religions* (n'importe quelle !). Car, l'histoire du dernier siècle montre de quelle manière, le mouvement chrétien-démocrate est devenu la solution contre l'extrémisme de droite et de gauche, C'était une politique, respectueuse à la tradition et prudente face aux révolutions avec des buts cachés dans la manipulation des masses ignorantes. En même temps, par un égard personnaliste, on a réussi à comprendre l'importance des traits de la psychologie nationale de chacun, dans les intentions de rapprochement démocratique dans l'humanité. Depuis lors, le seul progrès dans cette direction des véritables intentions démocratiques de prendre en compte cette spécificité, ignorée par *la démocratie statistique*, vienne de la part des théoriciens de *la démocratie réelle*. Progress renforcé en présent quand l'hypocrisie des soi-dites *démocraties populaires ou socialistes* est dévoilée même devant leurs anciens citoyens obligés autrefois aux pactes et ententes exprimant la primauté de Moscou; le refus des telles manipulations devenant par leur psychologie une telle spécificité.

Il est historiquement établi que les efforts dans ce sens depuis la fin de la Seconde Guerre Mondiale - avec une racine au sein du *Secrétariat International de Partis d'inspiration Chrétienne* (1925) et la fondation de *l'Union européenne des démocrates chrétiens* (1965) en parallèle avec la réalisation du projet européen d'une construction continentale lancé par les dirigeants des partis respectifs - sont dues au mouvement chrétien-démocrate. La social-démocratie a commencé à aimer l'idée et de travailler plus tard, après le Congrès où Willy Brandt a déclaré la délimitation philosophique et la

rupture définitive avec le marxisme-léninisme, en ne laissant place à aucune confusion avec le communisme, le bolchevisme, ou les démocraties populaires asiatiques.

Ainsi, par le rôle qu'il s'a assumé dans plusieurs pays européens d'après-guerre, pour assurer une démocratie basée sur les traditions morales du continent et promouvoir les valeurs humaines de paix et solidarité, la démocratie chrétienne gagna, pas seulement une importante crédibilité électorale mais aussi le rôle de co-auteur du Marché Commun. Dans laquelle, on a réglementé de plus en plus les bases financières et économiques des relations d'égalité et de la décision fermement démocratique, contentant même l'exigence du De Gaulle: celle de s'assurer que cet organisme n'a pas aucun rôle au dessus des Etats. Malheureusement, dans cette période de grande sincérité entre les anciens combattants et des fermes décisions démocratiques pour contrecarrer la guerre froide, l'élan de la reconstruction européenne ne permettait une rigoureuse estimation des toutes les organismes financières accompagnant la mondialisation. Et c'est pour ça que, même aujourd'hui, survive quelquefois la suspicion d'intervention abusive, de la soumission d'une clientèle politique ou des tentations concernant certaines zones d'influence, dont l'éradication suppose une volonté politique de sincérité doctrinaire, s'imposant aux compromises diplomatiques-financières, comme séquelles des vieilles relations du commencement capitaliste. En même temps, tenant compte des critères pragmatiques de la compétition et la libre concurrence, on peut les définir mieux par lois dans l'intérieur d'un pays mais, en plan international les réglementations sont difficiles pour des compétiteurs qui ont la personnalité juridique d'un certain Etat. Ainsi, la circulation de tout qui est moderne et novateur dans l'économie se complique quelquefois dans les tendances de transformer leur administration en monopole. À leur tour, ceux-ci cherchant des leviers politiques et le fonctionnement des tells leviers produisant d'avantages pour une certaine clientèle politique, arrivent à compromettre cette politique. Pensant aux potentiels conflits ressuscitant un esprit partisan d'antan, il faut accorder un plus d'attention et de formuler, ou rédiger un certain principe doctrinaire en matière de l'immixtion des mesures dirigistes ou monopolistes dans les modernisations technico-économiques, quand celles-ci commencent à chercher des solutions politiques de s'imposer, ou d'imposer leurs solutions accaparant certains milieux politiques.

Telles conflits peuvent être expliqués en termes de fonctionnalités spécifiques traditionnelles dont nous avons parlé, entre des pays qui ont une autre façon de comprendre le régime politique; mais pour une telle Union basée sur les mêmes valeurs démocratiques, l'étude politique des circonstances est nécessaire d'étape en étape et les mesures politiques de renforcer l'unité devient un critère d'intégration. Cette intégration doit être considérée dans son contexte, au cours du développement des relations interétatiques et désignées comme telles, et non comme une étape complète, comme on l'a déclaré formellement pour satisfaire la demande des ceux qui ont rêvé cela. Autrement, elle présente le risque de créer, sinon des rangs différents, les *vitesse différentes* dont on parle.

Il serait irréaliste de ne pas reconnaître que derrière la spécification supplémentaire de domaines, tels que *l'espace Schengen* ou *la zone euro* on constate en fait la continuation en étapes de l'intégration. Mais, cette fois, elle ne suppose seulement une adaptation de nous, ceux qui s'intègrent; elle exige une adaptation de comportement de la part des ceux qui nous ont reconnu l'intégration, à travers une meilleure connaissance de la psychologie nationale dont on a parlé. C'est à dire une

manière personnaliste de compréhension et de respect concernant le spécifique des sensibilités en matière de monopoles, d'un peuple qui a subi une dictature étrangère monopolisant même la spiritualité. Compréhension et respect obligatoires pour les politiques internationales de chaque Etat de droit.

Par conséquent, en tenant compte de la majorité des Populaires Européens dans les organismes de l'Union, le point d'interrogation dans le titre.

2.

En parlant des aspirations de notre tradition profondément européenne, je suggère de prendre en compte le fait que même l'approche prorusse, des ceux qui ont continué la politique de Cantemir (congénère du Pierre le Grand), était une approche vers l'europpéen Saint-Pétersbourg, avec la noblesse des palais provenant de Versailles ou du baroque élisabéthaine et les sciences confirmées par l'Académie de Berlin; pas du tout vers l'air asiatique qui respirent les murs du Kremlin. C'est à dire des aspirations qui ont toujours été orientées vers la modernisation occidentale, jusqu'à perpétuer pendant tout l'ancien régime l'espoir démocratique qu'ils „*vont venir les Américains*".

Pour cette raison, la grande interrogation dans le titre ci-dessus, regardant les "photos de famille" des sommets européens et attendant se hausser d'eux, comme se dressait autrefois, intransigeante avec la destinée de son pays, la stature De Gaulle; marquée par la responsabilité de l'avenir de son pays responsable du fanatisme passé, la figure d'Adenauer; ou le cigare de Churchill nous offrant des certitudes de dialogue qui résultent du parlementarisme pragmatique de l'Albion. Et distinguer autour d'eux s'affirmant la génération des politiciens provenus de la Résistance, dont la solidarité démocratique internationale a conduit après la guerre à une doctrine satisfaisant les formes les plus diverses de l'opinion publique, indépendamment de la façon dont ils ont été menacés, impliqués ou agressés par la guerre.

En admirant le conclave des politiciennes européennes d'aujourd'hui, j'attends un signe que – parmi les habiletés de procéduriers par lesquels ils font peser les avantages des leurs pays, attentifs qu'il va rester quelque chose pour les néophytes comme nous – va éclater une idée politique majeure capable d'offrir des certitudes aux certaines populations qui ont perdu la boussole à cause de leur propre passé, même que de la crise courante; et les aider à dépasser les confusions d'abordage politique. Une idée capable à détruire les complexes d'adaptation, donnant un but de reconstruction sociale, afin que l'homme va vouloir une créative production, pas de l'aide; va vouloir initiative, pas de subsistance et du consumérisme. Une telle mentalité pourrait être fondée dans notre actualité par l'intermédiaire d'une appréciation mutuelle et d'une compréhension de la psychologie de l'autre, ou de «*l'âme de ton proche*». Ainsi, parmi les tentatives de nous considérer les acquiesceurs des leurs marchandises second-hand, on pourra trouver un chemin supérieur de s'approcher, faisant oublier la sottise concernant «*les deux vitesses*» et gardant comme plus qu'actuelle, la sagesse du De Gaulle qui n'admettait rien au dessus des Etats, que la permanence humaine de l'amour pour son pays.

Donc, je regarde cette photo de famille, dans laquelle la priorité est toujours à la démocratie-chrétienne et, avec le signe d'interrogation clairement exprimé, j'attends l'idée politique de vrai avantage pour les nouveaux pays membres. Une idée de vrai intérêt pour leur électoral, qui va mériter un nom d'avenue, comme le boulevard Schuman, ici sur le territoire une fois surnommé *La Belgique de l'Est* par ceux qui ont

remarqué à l'époque les deux piliers d'équilibre européen représentés par les deux royaumes.

Je ne nie pas les tentatives faites jusqu'à présent, mais ni la petitesse de leurs résultats, en particulier pour la Roumanie. Parce que, étudiant le phénomène politique de ces dernières décennies, personne ne peut dire qu'à l'intérieur de la démocratie-chrétienne on a négligé les efforts de se perfectionner. À l'intention la plus belle: Celle de trouver, par une telle doctrine qui s'est démontré des caractéristiques très populaires, des chemins de solidarité nationale ou internationale, comme ce fut autrefois la coagulation de la Résistance en l'Europe occidentale au cours de la deuxième guerre mondiale, qui alla ensuite jeté les bases de la philosophie de la solidarité communautaire dans tous ses aspects. C'est-à-dire, trouver des façons de solidarité interpersonnelle d'aujourd'hui pour garantir, par leur sens, d'autres chemins comme ceux de la coopération interétatique à travers une coopération intergouvernementale cohérente, fondée sur l'égalité absolue et totalement hostile aux organismes qui se désirent devenir supranationaux.

Aussitôt, nous pouvons dire que, en termes de groupes indépendants de recherche philosophique personnaliste, en cherchant les éléments des philosophies personnalistes dans la tradition des autres parties du monde et les autres religions, on a avancé de point de vue théorique, en vue de trouver des éléments communs de respect entre les personnes et l'universalisation d'une conception affirmant la primauté de l'existence de la personne humaine et sa réalisation comme objectif permanent, toutes les autres caractéristiques du monde étant des moyens utilisés dans le but d'atteindre cet objectif.

Tout comme, sur le plan politique des quelques grandes formations fonctionnant dans le réseau démocratique internationale en tant que partis chrétien-démocrates dans les différents pays, avec leurs instituts respectifs d'études politiques, encore une fois on a fait de progrès dans la définition d'un spécifique populaire aussi large des politiques fondées sur la doctrine chrétienne-démocrate, en les adaptant au spécifique des fonctions nationales, régionales, traditionnelles ou religieuses. Aussi, en découvrant dans telles traditions les éléments d'aspiration populaire, on a visé un prolongement de mouvements équilibrés, mouvements de centre qui peuvent combattre, dans les différents pays, l'extrémisme et le fondamentalisme politique. Et un tel désir d'élargissement, cautionnant la priorité du caractère populaire d'une telle politique dans la manière de chaque région ou religion du monde, aboutit même à la modification du nom : Ces parties sont devenues des *Parties Populaires*.

Le Parti Populaire Européen a joué ainsi son rôle dans l'émancipation des Etats démocratiques du continent et leur intégration au numéro d'aujourd'hui. Ce qui est la plus grande réalisation avec laquelle nous (nous, ceux qui depuis un demi-siècle aspirons à un statut européen), avons entré dans ce nouveau millénaire. Et peut-être pour cette raison, à partir d'un désir sincère de «véritable intégration», comme je l'ai dit plus haut, nous venons d'affirmer la nécessité des convictions unitaires dans l'acte de vie en communauté, exprimant nos réserves ou nos griefs à certains aspects peut être pragmatiques, qui ont bureaucratisé la démocratie-chrétienne, raréfiant l'apparition des dirigeants ou des idées démocratiques de grande ferveur. De la même manière sincère que j'ai commencé ces lignes, je me risquerais à dire sur ma propre responsabilité que - à partir d'un Adenauer encouragé de Churchill et De Gasperi a l'idée de coopération intergouvernementale européenne, équilibré par les réserves vigilant-patriotiques d'un De Gaulle qui se prononce contre aucun organisme supranational, puis les

personnalités de Schuman, Moro, Fanfani, Pöttering, Tindemans et, en bonne partie, Helmut Kohl, les dirigeants européens se sont technicisé en ignorant l'aspect politique lui-même. Ainsi, les ci-dessus sont les derniers qui ont fait l'attention prioritaire de la signification que cette doctrine néoconservatrice peut attribuer aux traditions morales et humanistes qui sous-tendent la Communauté européenne. Et je crains que le scandale financier qui a marqué la fin de la carrière du Kohl a fait sa marque sur les préoccupations boursières des gouvernements européens et sur celles du droit commercial et des préoccupations financières des nombreux leaders de premier plan démocrate-chrétien. Qui sont devenus les technocrates d'un pragmatisme sèche, abandonnant la ferveur de l'acte politique qui produisait autrefois l'enthousiasme des aspirations démocratiques. Comme, aussitôt, le produisait avec charisme le social-démocrate Willy Brandt, bien que sa doctrine n'était pas trop excitée d'abord l'idée de l'unité européenne.

Avec tout regret, je pense qu'aujourd'hui on préfère le statut des praticiens pragmatiques de la démocratie chrétienne qui peuvent assurer par les compétences de leur spécialisation et l'expérience de leurs pays un spectre d'équilibre, mais sans revigorer le souffle de la philosophie politique avec laquelle ces parties ont gagné autrefois leur gros électorat. On peut trouver même une excuse à cette bureaucratisation à la tête de l'Union européenne, en reconnaissant que pas toutes les étapes politiques ont le don de produire des personnalités intéressantes et fascinantes, mais chaque étape a besoin d'une politique des technocrates qu'on doit être respectes en tant que tels, manifestant notre reconnaissance pour leur compétence à résoudre les problèmes terre-à-terre, en assurant une gestion cohérente en ligne technique.

Je peut même trouver satisfaction dans ces mérites quotidiens que les leaders d'aujourd'hui gagnent d'une manière honnête, en respectant et clarifiant les règles communautaires du notre vieux continent! ... Et je ne crains pas qu'on descend en routine, s'il s'agit d'une bonne, bénigne routine... Je suis chagriné seulement par l'inquiétude que les Populaires Européens n'ont pas eut la force ou la présence d'esprit pour éviter la mystification du concept de la démocratie-chrétienne en Roumanie. N'ont pas eut ni la persévérance d'accorder l'attention nécessaire à une société comme la nôtre, très ouverte à la démocratie chrétienne. Et, en tout cas, n'ont pas eut l'intelligence de comprendre le petite détail que les Roumains puissent développer cette politique du centre, si elle est stimulée en toute bonne foi. De ce point de vue, cet espèce des politiciens sont dignes de réserve de notre part, de même façon que nous avons des réserves au sujet des politiciens qui vagabondent d'un parti à l'autre, ayant le droit de soupçonner tout homme qui abandonne sa doctrine. Même s'ils n'ont pas agi comme ça, qu'ils n'ont pas abandonné leur doctrine, mais ils se sont livrés comme l'attraction pour cette blâmable catégorie. Par conséquent un grand risque, non pas parce qu'ils, sans se soucier de la démagogie, ont avalé la pilule avec des adhésions manques de garantie, mais parce que ça peut se répéter dans autres pays, compromettant de plus en plus la doctrine. Et le danger consiste dans la possibilité d'avoir des mêmes situations dans autres pays de notre catégorie, ridiculisant une doctrine qui mérite tout respect.

J'ai parlé de la douleur, ma grande douleur que les Populaires Européens n'ont pas eut la force ou la présence d'esprit pour éviter la mystification du concept de la démocratie-chrétienne en Roumanie, parce que, ainsi, on peut se demander sinon, même dans d'autres pays similaires ne s'est passé la même chose qu'on constate chez nous: Le PPE, qui a perdu ici un parti important à cause de l'infiltration des gens de l'ancienne police politique, n'a pas tiré aucune conclusion concernant ce type de diversion et s'est contenté en trouvant un autre groupe qui a pris leur nom. Ils ont accepté l'apparente adhésion à la famille, sans se poser la question si ceux-ci sont en mesure de trouver et s'adresser à un électorat qui se retrouve et reconnaît ses intérêts dans les programmes politiques de la doctrine chrétienne-démocrate... Ils n'ont pas étudié la corruption morale exercée par les bolcheviks pendant un demi-siècle, pour comprendre que, sur ce fond, il est plus difficile d'implanter des idées de salut économique que dans les pays qui ont bénéficié du plan Marshall. Ils se sont contenté voir comme les nouveaux membres paient des cotisations à leur caisse et satisfait les obligations des sujets financières envers leurs pays, en leur assurant même l'achat d'une marchandise à second-hand. Mais, aucune attention aux modalités d'approfondir les programmes politiques. C'est la situation chez nous; et, si cela se produit dans d'autres Etats qui ont eut le même chemin d'intégration européenne, alors quelque chose d'important, que n'a pas été discutée au Congrès du PPE à Bucarest, n'est pas en ordre, ou est abordé d'une manière erronée.

Mais je reviens à la situation de chez nous, de manière à poser la question que je ne sais pas s'ils se sont posé: Par hasard, n'y a-t-il d'autres moyens de sélection et de formation politique de ceux que tu exprime le sincère désir de les intégrer? N'y a-t-il des plus crédibles et transparentes moyens de propagande pour une telle grande doctrine bien affirmée dans prestigieux pays?... Par hasard, outre l'attention par les paragraphes des réglementations et outre les recommandations techniques n'aurait pas été nécessaire avoir des attentions même pour les exemples de la vie civique et les bénignes initiatives civiques qu'un tel parti a réussi imposer dans l'Europe? Rien de ça ne se passa; et voila pourquoi il n'existe en Roumanie ni des connaissances concernant les traditions européennes de cette doctrine, ni des connaissances sur les contributions à la science politique européenne qu'ils l'ont stimulée à ce qui est le plus populaire dans l'administration publique et dans la pratique gouvernementale quotidienne. Il existe seulement l'impression que, parmi les autres milieux de corruption politique, il y-an-a chez nous un qui se prétende la branche du PPE, aidé de temps en temps par les frères (Big ?) européens. C'est dommage que l'actualité politique nous dirige vers une telle conclusion, pour une population qui garde encore un certain respect à la morale traditionnelle sur laquelle s'est fondé la démocratie-chrétienne.

Tout à fait possible d'avoir aujourd'hui, parmi les dirigeants politiques, des grands spécialistes dans la destinée de l'euro; tout à fait possible d'avoir, dans le bon sens, des maitres dans l'ingénierie financière qui assure le renforcement des Bundesbank, en renforçant ainsi la monnaie européenne; tout à fait possible que la main forte sur les importantes privatisations de chez nous sollicite de plus l'intelligence politique des quelques' uns et l'indice Dow Jones nous est régulièrement souligné par ceux qui nous accordent leur attention tout à fait gratuite... Mais aucune de ces raisons n'excuse le délaissement en ce qui concerne l'endoctrinement de quelqu'un avec la doctrine devant laquelle tu exprime croyance. L'endoctrinement, aussi dans le bon sens du terme: Faire

connaître et clarifier pour une certaine catégorie d'électeurs, ce que peut représenter leurs intérêts dans une idée politique exprimée sincèrement convaincu, sans démagogie.

Et puis, au lieu d'excuses, je me demande si, préoccupés de la destinée de l'euro, ainsi que d'autres fonctionnalités d'intégration économique et financière (en intérêt général ou, avec prédilection, même au bénéfice des pays représentés par eux) ces bons dirigeants technocrates du parti n'ont pas eu le temps ou la disponibilité à se demander comment s'est écrasé un parti de grand espoir pour la Roumanie postcommuniste comme le Parti National-Paysan Chrétien Démocrate, après avoir atteint la plus attrayante attention des électeurs, devenant la locomotive de toute la Convention Démocratique?... Vraiment ne se souciaient-ils du désastre de leur doctrine dans un pays comme le nôtre?... Se sont-ils contentés de remplacer des hommes des personnalités comme Ratiu ou Coposu avec n'importe quel homme indigne à se lever à l' hauteur des ces résistants roumains, uniquement à couvrir l'espace resté vide? ... Parce qu'ils ont oublié pour douze ans leur intérêt doctrinaire en Roumanie et, en se réveillant après plus qu'une décade de l'échec, ne l'ont pas fait en but de faire revivre la doctrine populaire, sa morale et sa propagation, mais seulement de donner «soutien technique» pour leurs soi-dites partisans, dans l'abstrait des méthodes ou des vices de procédure. Et ce comportement d'avocats ressuscite nos questions: Est-ce que l'analyse politique n'est plus à la mode européenne? A-t-elle été remplacée par une simple technocratie juridico-financière?... On-ils constaté, ces dirigeants des politiques européennes, que les idées de communion et de solidarité, d'entraide entre des peuples égaux, s'affirment par une clientèle soumise, de mieux que par une collaboration effective en plein respect réciproque?... Sont-ils convaincus que l'idée des Etats Unis de l'Europe conduit vers une telle politique ou, de ce point de vue, ils sont ceux qui se trouvent à une dérive politique?... C'est plus que difficile de répondre à toutes-ces; et, tout de même, chagrinant!

Malheureusement, nous pouvons conclure que la démocratie chrétienne est à la dérive aujourd'hui. Ses aspirations humanistes-pragmatiques, qui se sont montrés réalisables grâce à l'expansion de la démocratie, ont consolidé l'idée de «démocratie européenne». S'écarter de ces préceptes qui ont continué les préceptes de la doctrine chrétienne-démocrate signifie un déclin doctrinaire, une régression vers les monopolisations embarrassantes qui caractérisait auparavant le libéralisme promu par les grands pouvoirs au nom du développement de la civilisation moderne. Le démocratisme interétatique, aussi que la satisfaction des intérêts des minorités par des procédés démocratiques, en égale mesure que le pouvoir ne dicte pas, mais travaille avec l'opposition pour réaliser un régime des droits de chaque personne, chaque communauté, chaque nation et chaque peuple, doit devenir la nouvelle forme doctrinale, de compréhension postmoderniste et néoconservatrice des nouvelles réalités sociales. Qui doit prouver d'avoir dépassé comme exigences, en même temps, le diktat monopoliste du pouvoir, aussi que le diktat de la majorité statistique, pour atteindre la supériorité du concept des droits de la personne humaine et de la personne collective. On doit bien définir, de point de vue personnaliste, chaque communauté bénéficiant des droits égaux, indifférent de leurs dimensions comme nombre, pouvoir ou influence, en dehors des droits moraux unanimement reconnus.

À cet égard, je pense que De Gaulle, fondamentalement hostile à l'idée d'organisation supra-étatique, était de plus réticent que Churchill, en obtenant dans l'idée stricte d'une heureuse coopération intergouvernementale dans toute l'Europe. Par

une telle plaidoirie, peut-être que nous avons à expliquer le fait que, pour les roumains, le général Charles de Gaulle est celui connu qu'a organisé la résistance et la libération du son pays en le conduisant (patriotiquement et jamais avec autre but) vers une Europe unie en paix et l'égalité; tandis que Sir Winston Churchill, stratège plus froid, reste malheureusement celui qui, à ce temps, a paraphé le pouvoir supranational de Staline sur notre pays, en gardant la Grèce pour soi. Et si la démocratie chrétienne va faire le compromis d'incliner le drapeau des exigences de l'affirmation de la personne humaine, en les laissant sous réserve des intérêts de petits groupes de personnes ou de pays, alors le contenu de "Parti Populaire", par lequel ces parties ont voulu mieux préciser les essences et les directions à pratiquer une démocratie réelle, sera terminé. Il faudra le transférer dans une autre doctrine, d'un autre parti qui va trouver des formes cohérentes pour assurer la durabilité de cette idée. Parce que c'est une excellente idée de construction politique qui, bien sur, dérange d'autres intérêts, plus étroits et néanmoins mesquines, qui se manifestent en faveur de petits groupes, restreints mais puissants dans notre difficile existence contemporaine.

Je reconnais le risque de sembler comme un désuet romantique en achevant sans reconnaître les sceptiques philosophies-politiques contemporaines qui soutiennent la disparition des parties et des doctrines. Même qu'en parenthèse je déclare que telle chose comme ça ne pourra me déranger pace que moi, en qualité de citoyen de ce monde, suis capable me contenter avec les libertés démocratiques sans couleur politique. Mais j'accuse: des telles libertés bien garanties !... Ainsi qu'on arrive à se demander de nouveau qui pourra devenir le meilleur garant, et je n'ai pas besoin d'une réponse à ça. Je me manifeste d'une manière plus modeste, avec un désir déjà formulé : En plus des politiciens et des gouvernants qui représentent dans les organismes européennes les intérêts, hautes ou petites, des leurs pays de vieille tradition, en dirigeant ainsi, habilement, les desiderata ponctuels du fonctionnement de l'Union et se contentent à trouver dans les pays nouvelles une clientèle obéissante, l'Europe aurait besoin à l'heure actuelle d'un souffle, comme celui apporté autrefois par les grands hommes politiques provenus de la Résistance contre l'extrémisme. Des hommes politiques à mesure de convaincre les gens, les citoyens qui cherchent des solutions, les électeurs, à l'égard de l'idéal populaire d'une société européenne unie en égalité.

Et j'attends que, de la masse des respectables et présentables politiciens chics, qui trouvent place dans le traditionnel portrait de famille qui fait le délice des réunions au sommet, va se lever un Churchill, un Adenauer et un De Gasperi dans leur effort à convaincre De Gaulle qu'ils ne désirent pas un organisme super étatique, mais une Europe démocratique, comme il faut pour le vieux continent.

Décembre 2012

COMENTARII

la opiniile articolului lui Corneliu Leu

Toma George Maiorescu

Analiza acrima a nasterii si decaderii crestin democratiei in Romania, a cauzelor si motivatiilor interne dar si interrelationale ale acestui proces in care pragmatismul intereselor egolatre a opacizat si paralizat doctrina populara este un model magistral de filosofie politica .Te felicit din inima! Relatia suprastatalitate - democratie ar merita sa fie aprofundata. Interrelatiile dintre cele 50 de State americane in care fiecare isi are legislatia proprie dar si o Constitutie comuna a S.U.A n ar putea sugera unele idei ?

> Iti doresc tie alor tai un An Nou de sanatate si creatie

> tulburatoare.

Cu dragostea dintotdeauna, Toma George Maiorescu

cristian.zainescu@gmail.com

Vă semnalez: J-D Durand „Europa democrației creștine”, Iași, Institutul European, 2004, carte tradusă de soția mea!

Dimitrie Grama:

Draga Corneliu,

Dacă la un moment dat, prin anii 60 ai secolului trecut, Franta, Germania, Belgia si Olanda, au venit cu initiativa, de fapt veche, copiata de la scandinavi, sa usureze relatiile intre state si popoare (libertatea de libera miscare intr-o piata economica oarecum comuna, etc.) si inceputul Europei Comune a fost un lucru bun, progresist, acum ma indoiesc ca mai reprezinta o uniune democratica.

De ce? Deoarece in ultimii 25 de ani, Comunitatea Europeana a devenit un conglomerat de natii a la URSS.

Politicieni din ce in ce mai incapabili si din ce in ce mai corupti, protejati de de legi noi, uneori bizare, vor sa conduca si sa decida totul de la Bruxelles (URSS+Pactul de a Varsovia condus de la Moscova).

Nu este de mirare ca premierul britanic incearca sa salveze acum Londra ca centru economic international din mainile francezilor si a nemtilor care doresc sa controleze totul in Europa.

Nemtii din ambitia revantionista, cau au pierdut razboaiele, si primul si al doilea mondial in fata englezilor, iar francezii au fost intotdeauna umiliti de englezi, care "i-au eliberat" de sub nemti si in primul si in al doilea razboi mondial. De Gaule a stat ascuns in Londra vreo 5 ani si dupa aceea a inceput sa muscte mana care l-a hranit, nu-i asa? Pentru ca Churchill si Roosevelt l-au pus sa conduca Franta in 1945.

Exista de asemenea, asa cum spui si tu, o "stratificare", a comunitatii, o piramida, unde in varf sunt doua-trei state care vor sa domine restul.

Tarile noi acceptate, foste colonii sovietice, au crezut ca vor fi acceptate in uniune ca tari surori, ca egali. Departe de asa ceva! Toate tarile noi afiliate sunt tratate ca membre de mina a doua, tari necesare Vestului pentru noi piate de desfacere, pentru mina de lucru ieftina.

Oricum, nu acestea sunt cele mai priculoase lucruri din "uniune", ci atitudinea birocratica, de supresie a tuturor initiativelor care, intr-un fel sau altul nu sunt "in linie" cu ideile sau doctrina comunitatii.

Nu pot sa-mi dau seama daca Romania a beneficiat de intrarea in Comunitatea Europeana. Sunt convins ca diversi politicieni romani au profitat, dar nu sunt convins ca marea masa a avut ceva de castigat in afara de faptul ca pot parasi mai usor Romania.

La fel ca orice comunitate care hiperboleaza in birocratism, nepotism si incultura, Europa Comuna risca sa implodeze.

Foarte clara si adevarata sinteza ta bazata pe Revel.

Ceeace probabil scapa observatorului superficial este evolutia Europei Comune. La inceput a fost vorba de o intelegere economica si de ajutor militar in caz de razboi, configuratie nu noua in Europa, deoarece tarile scandinave, Suedia, Danemarca, Norvegia si Finlanda aveau deja aceasta ordine de mult timp.

Incetul cu incetul, pe masura cu faptul ca majoritatea statelor din comunitate aveau guverne "social-democrate" = socialiste, conducatorii de la Bruxelles au trecut si ei, incetul cu incetul, la o atitudine centralizanta si centralizata. Totul trebuie hotarit "de noi, parlamentarii" la Bruxelles. Pare cunoscut acest lucru? Nu ne mai aducem aminte de "lagarul socialist" unde totul era hotarit la Moscova?

Acum vreo 10-12 ani, austriecii, in vot liber si democratic, voteaza un guvern de dreapta care nu este acceptat de socialistii Europei Comune si ca atare Austria este amenintata ca daca acel guvern de dreapta va lua puterea, atunci Europa Comuna, din care Austria facea parte, va lua masuri de sanctiune, boicotare, etc. Austriecii, de frica, isi retrag voturile si un guvern socialist, acceptat de Bruxelles este instalat la putere.

"MULTUMIM DIN INIMA PRIETENILOR DIN COMUNITATEA EUROPEANA CA NE-AU SALVAT DE NOI INSINE" au strigat in delir austriecii in timp ce bruxelistii se felicitau pentru inca o victorie impotriva pornirile periculoase de independenta a unei tari membre!

Acum, este foarte actuala atitudinea execrabila a Angliei, care are tupeul sa spuna, prin alesul lor, premierul David Cameron, ca Anglia vrea sa-si pastreze macar o bucatia de independenta si sa decida singura soarta financiara a Londrei (care dupa cum se stie este cel mai mare centru financiar din lume).

Ce neobrazare!! Francezii si belgienii si italienii si nemtii vor sa decida soarta Angliei!! Cum de au englezii tupeul sa se impotriveasca vointei acestor tari?

Anglia aia, care in doua razboaie mondiale a pierdut mult mai multi soldati Decat toate aceste tari la un loc, pazind si eliberand Franta, Belgia, Olanda, Italia, etc., de regimurile totalitare fasciste sau de cotropirea germana?!

Ai inteleg pe nemti care in doua razboaie au fost invinsi si umiliti de englezi si cumva ai inteleg si pe francezi care inca ling ranile lui Napoleon, ca au intentii revantioniste, dar nu-i inteleg pe belgieni, polonezi, cehi, romani si alte tari membre ale noului lagar.

Normal gandind nu-i inteleg, dar nefiind un naiv idiot, imi dau seama ca toate aceste tari subordonate Bruxellesului sunt conduse de marionete interesate doar de binele lor personal si cel al celor din jurul lor.

Moscova, Bruxelles, Berlin sau Peking, ce importanta are? Noi, personal, liderii, sa profitam!

Sa nu uitam ca toate tarile noi admise, foste membre a Lagarului Socialist, nu sunt tari intr-adevar democratice, nu au guverne conduse de "demnitari" ci sunt foste colonii sovietice conduse de "nedemnitari" = oameni fara demnitate.

La ce te poti astepta? Vorba romanului: "din cacat nu poti face bici" se potriveste aici mai bine decat orisice analiza politica sofisticata.

Sper ca Anglia va continua sa-si apare interesele nationale si demnitatea de natiune libera, chiar daca rezultatul acestei atitudini va duce la iesirea Angliei din Comunitatea Europeana.

Pe termen lung, Anglia are doar de castigat neacceptand directivele de tip comunist impuse de o clica de oameni corupti de putere.

Romania ar trebui sa studieze exemplul Angliei si, daca mai are ceva demnitate de natiune libera, sa traga invataminte.

Dimitrie

Gabriela Caluțiu-Sonnenberg

Juli Zeh și părerea ei despre democrația europeană

Juli Zeh, una dintre cele mai apreciate scriitoare germane din generația sa este născută la Bonn, în anul 1974. În paralel cu studiile juridice, cu accent pe drept internațional a studiat și literatura la Leipzig. A finalizat studiile juridice cu titlul de Doctor, a studiat printre altele și la *New York* și *Cracovia* și și-a făcut stagiul de practică la *ONU*. Întâiul ei roman *Vultur și Înger* (germ. *Adler und Engel*) a avut un succes internațional răsunător, fiind tradus până la ora actuală în 27 de limbi. A fost distinsă cu numeroase premii, printre care *Premiul German pentru Carte (Deutscher Bücherpreis, 2002)*, *Premiul de Promovare Hölderlin (Hölderlin-Förderpreis, 2003)*, *Premiul Ernst-Toller (Ernst-Toller-Preis, 2003)* și *Premiul Per Olov Enquist (Per Olov Enquist-Preis, 2005)*.

Împrenă cu Ilija Tojanov a scris cartea *Atac asupra Libertății* (germ. *Angriff af Freiheit*), o carte puternic mediatizată, care ridică problema controlului individului de către stat și cea a *cetățeanului complet transparent*. Juli Zeh a înaintat plângere în instanță împotriva instituirii pașaportului biometric. Verdictul nu s-a dat încă.

Temele ei principale, pe care le supune dezbaterii includ: controlul generalizat al individului de către stat, siguranță, decăderea partidelor, individ și globalizare, Europa.

Ca juristă și jurnalistă, incomodă uneori, nu se sfiește să atace clișeele politicii și să propună soluții pentru problemele de disfuncționalitate din societatea contemporană. De asemenea, pe baza experiențelor acumulate din diverse stagii benevole în Europa de Est, în special pe fostele scene de război din Bosnia, expune teze proprii despre situația

actuală din Balcani și din Europa, continentul pe care îl descrie ca ”între resemnare și optimism, un loc în care nimic nu merge, dar totul funcționează.”
Reproducem din scrierile ei niște opinii foarte clare îmbrăcate în haină literară:

Scipire supranațională

Unu

”Mai avem tabuuri?”

”De ce-ntrebi? Ai drum pe la Piața Europeană?”

”Altfel nu te-întrebam.”

”O să mă uit.”

În timp ce eu aștept în fața ușii, cu cheia mașinii în mână, partenerul meu pentru pace dispare în magazie. Aud cum dă lucruri la o parte, trage de sertare, deschide și închide dulapuri. Ca să-mi mai treacă timpul, citesc panoul de pe gard, deși știu textul pe derost: ”Căutăm vecin: mai avem locuri libere în Edificiul European”. Cineva a completat de mână, cu carioca, gros ”poate”, iar dedesupt: Rugăm, nu mai sunați.

Partenerul meu pentru pace apare în pragul ușii.

”Nu găsesc niciunul”, zice. ”Dar dcă tot ieși, mai adu câteva noi.”

Pun coșul de cumpărături în mașină și pornesc. De departe zăresc firma luminoasă de neon: Globus Europa. Cu halele ei imense, cu podelele de beton, nu pare deloc o instituție europeană. Seamănă mai mult cu un Mall american.

La raionul de valori au de toate: ”Totul pentru democrație”: libertăți, egalități, drepturile omului, de toate felurile, de regulă de calitate bună. Deși, nu tocmai ieftin. Lume puhoi, la grămadă. Se lucrează la o extindere, o anexă pentru subsecția Drepturi Comunitare de Bază și Constituție Europeană. În dosul unei ultime bucăți de transcendență - ofertă specială de final de stoc – văd doi angajați îmbrăcați în halate albastre.

”Mă scuzați, caut tabuuri!”

”Aici?” Reacția nu e foarte promițătoare. ”Întrebați la raionul de cosmetice. Sau la lucru manual.”

Bună glumă! Întreb la ghișeul de informații. Tânăra își suflecă mânecile halatului albastru-european.

”Ta-, Tabac-restricții”, bâiguie. ”Am găsit. Tabuuri. În culturi indigene desemnează vindecarea parțială sau definitivă, pe bază de mană cerească a unei... Ce-i aia cultură indigenă?”

”Nu, nu, are altă semnificație. Citiți mai departe.”

”Ceva care se sustrage exprimării clare, în cuvinte, din motive legate de timiditate nejustificată - asta este ce căutați?”

Aprob cu o clătinare din cap.

”Cod articol desființat”, zice fata ”Îmi pare rău, nu vă pot ajuta.”

Dau din umeri, zic mulțumesc și-mi văd de cumpărături printre rafturi. Până acum ne-am descurcat noi cumva și fără tabuuri în gospodărie.

În drum spre casă mă trage cineva de mânecă. Un angajat de la reclame, gâfâind de efort. E mai scund decât mine, are o mustăcioară gen Nietzsche iar nasul îi tresare cu fiecare vorbă rostită.

”Auziți”, îmi zice, ”problema nu-mi dă pace. Trebuie să vă arăt ceva.”

”Ați găsit vreun rest pe stoc?”

”Priviți aici!”

Pe o cutie de carton goală, teșită e lipită o etichetă: Tabuuri - *Made in Germany*.

”Se vede treaba că am avut așa ceva odată”, spune el, ”dintr-un motiv sau altul nu s-a mai făcut comandă”.

Îi mulțumesc și îl las acolo, cu cartonul lui cu tot. Își mângâie absent mustața, privind în gol.

Doi

Pe drumul spre casă mă-ntreb dacă am întâlnit vreodată cu adevărat vreun tabu. Îmi vine-n minte o formulare amuzantă din Dreptul Prusac de la 1794; se referă la homosexualitate: ”ceva care, din motive de abjecție nu poate fi numit aici”. Fără-ndoială: tabu. Însăși norma își pune aici palmele peste ochi, interzicând ceva ce nu-ndrăznește nici macăr să definească. Dar atunci când se validează o lege, prin procedeu legal, tipizat, obiectul ei nu va mai putea fi privit niciodată ca tabu. Principiul fundamental al imuabilității legii presupune înainte de toate definirea clară și precisă a subiectului ei, altfel ar contraveni normei. În procesul de dezbatere publică din Parlament se pune în discuție orice propunere de lege – cel târziu aici intervine momentul în care regula își pierde caracterul de tabu, turnându-se mai apoi în tiparele unei legi explicite. La finalul acestui lanț se situează cea de-a patra putere în stat (n.t. presa, mass-media), care toată ziua n-are nimic mai bun de făcut decât să vânture-n lume cuvintele ce deschid larg porțile accesului generalizat.

În timp ce parchez mașina, formulez în minte o teorie: pe de-o parte democrația, ca formă de guvernare statală și, pe de altă parte, tabuurile sunt două concepte care se exclud reciproc. Iar din cauză că Uniunea Europeană nu admite în rândurile ei decât state complet democratice, nu mai există pe piața europeană tabuuri, nici măcar dintre cele *Made in Germany*. De aceea erau goale cartoanele din magazin. Gata, s-a terminat.

Motorul s-a oprit, eu mai rămân clipă în mașină. Ceva în sinea mea îmi spune că raționamentul meu e pură prostie.

Trei

Sun claxonul de două ori, semnalul pentru ”ieșit afară – cărat în casă”. Partenerul meu pentru pace se înființează în fața mea.

”Ei, ai găsit tot ce ne trebuia?”

”Aproximativ”, mormăi eu.

Mă scrutează stăruiitor, punându-mi brațul pe umăr:

”Iar ai sclipiciul ăla supranațional în ochi!”

Sclipire supranațională e ceea ce-mi reproșează el ori de câte ori mă-nfierbânt pentru o problemă la nivel european. În timp ce golim portbagajul, mă-ncumet să fac o timidă introducere.

”Auzi”, îi spun, ”Dacă-ar fi să numești spontan trei lucruri despre care nu se vorbește absolut deloc la ora actuală în Germania, ce ți-ar veni mai întâi în minte?”

”Încet”, îmi răspunde. ”Din moment ce nimeni nu se gândește la ele, cum să-mi vină-n minte tocmai mie, nu sunt și eu tot german?”

Uneori urăsc specialiștii în științe exacte. Încerc să-l descos pe cale ocolită:

”Tu, ca medic, cum ai defini conceptul de tabu?”

"Aha, despre asta era vorba!", exclamă el. "Care va să zică n-ai găsit?"

"Nu", mârâi eu. "Ești amabil să-mi răspunzi la întrebare?"

"Sigmund Freud pornește de la premiza că, în anumite circumstanțe, subconștientul nostru suprimă unele dorințe, pentru a evita un conflict interior. Interdicția astfel rezultată se strecoară în psihicul nostru, devenind parte componentă a personalității noastre. Se transformă în tabu."

"Sună a chestiune privată. Cum de Piața Europeană a îndrăznit să listeze și să preia în sortiment așa produs?"

"Din cauză că un tabu nu acționează la nivel intra- ci interpsihic."

"Vrei să spui social?"

"Cam așa ceva. Tabuul evită conflictul și sporește capacitatea de a acționa. Face casă bună cu alte tabuuri și, împreună facilitează buna înțelegere, contribuind la instalarea unui climat armonios. Când toată lumea e de aceeași părere, nu mai e nevoie să se poarte discuții aprinse pe subiectul respectiv."

"Se prea poate, dar nu la noi", îi replic eu. "Noi suntem toleranți și iubim transparența. Ne batem gura pe orice temă."

"Te-ai întrebat vreodată care din puterile noastre de stat mai dispune de suficientă autoritate pentru a impune deplasarea generală, colectivă a unei idei în planul intangibil? Biserica? Evident că nu. Intelectualii? Nici ei. Iar guvernul, cu atât mai puțin."

"Forța morală a comunității?", propun eu.

"Nu există morală de sine stătătoare", îmi răspunde partenerul meu pentru pace.

"Dar poate mai există ceva reminescente de tabuuri", insist eu. "Ce zici de abuzurile de minori? Sau de manipularea genetică? Energia atomică? Național-socialism. Sadomasochism. Despăgubirea muncitorilor silnici. Internet."

"Toate astea sunt teme pentru talk-showuri."

"Vrei să spui că democrația e o concepție care se opune tabuurilor?"

El dă din umeri.

"Ar fi o explicație."

Patru

Două săptămâni mai târziu mă aflu din nou în Piața Europeană. La raionul de valori e-o vânzoleală ca la Obor. Lumea de pe lume se-nghesuie la o tarabă la care se fac demonstrații cu un produs nou: lupta antiterrorism. Vânzătorul meu, cel cu mustăcioară á la Nietzsche, nu e nicăieri.

La-ntoarcere, în parcare, iarăși mă bate cineva pe umăr. Îl recunosc abia la a doua privire. Mustața a crescut, prelungindu-e într-o o barbă bogată. Acum poartă ochelari și e înfășurat în zdrențe, ca un cerșetor.

"Nu mă judecați după aparențe", îmi zice. "Sunt deghizat."

"Ce faceți aici, afară?", îl întreb eu.

"Știu că sună ciudat", îmi răspunde, "dar vă așteptam pe Dumneavoastră".

Mă trage după el, în spatele clădirii și ne așezăm pe un cărucior de cumpărături răsturnat.

"Aici nu ne deranjează nimeni."

Aflu că, în căutarea unei explicații pentru cutiile goale, a început să pună întrebări incomode conducerii filialei. Când a insistat, bănuind că ar fi ceva necurat la mijloc, i-au

dat un avertisment. În ziua următoare l-au prins cotrobăind prin magazie. A urmat concedierea, fără drept de apel.

”E incredibil”, mă revolt eu.

”Nu observați nimic?”, mă întreabă el, agitat. ”Așa se pedepsesc cei care încalcă regulile nescrise, tabuurile, adică aceia care se apropie prea mult de subiectele sacre.”

Nasul lui nu mai freamătă, acum tremură de-a dreptul. Are ceva de maniac, felul în care se apleacă înainte, modul în care mă strânge de braț:

”Am făcut niște investigații. Tabuurile nu sunt articole din gama clasică de valori. Există o corelație paradoxală: de câte ori se listează un tabu în lista de mărfuri, termenul de garanție este deja depășit.”

Remarca lui îmi amintește de raționamentul meu anterior.

”Păi e logic”, îi spun eu cu trufie. ”Orice tabu conține o interdicție; n-ai voie să te atingi de el. Dacă se poate cumpăra, înseamnă că devine palpabil, tangibil, deci automat a început procesul de degradare.”

Ridic mâna în semn de rămas bun, dar el mă ajunge din urmă și mă trage înapoi spre căruciorul de cumpărături.

”Nu m-ați înțeles”. Îmi spune. ”Ce consecințe are faptul că nu mai sunt tabuuri *Made in Germany* pe piață? Ce se întâmplă dacă nimeni nu mai știe sau nu mai vrea să știe de ele?”

Simt, fără voie, cum mă cuprinde și pe mine înflăcărea.

”Deci care-i treaba?”, îl presez.

”Pentru a răspunde la întrebare, mai întâi trebuie diagnosticată situația prezentă. Un procedeu dificil, pentru că, atunci când refectăm asupra situației politice și sociale existente, riscăm să devenim noi înșine subiectul analizei. Tabuurile se pot detecta cel mai ușor în retrospectivă istorică. Ia gândiți-vă la modelul geocentric: până nu demult, ideea că Pământul ar fi sferic, rotindu-se, nu numai că a fost interzisă, ci a părut chiar de-a dreptul aberantă. Din perspectiva actuală, o eroare inimaginabilă. Concluzia este că, în zilele noastre, tabuurile ar putea fi camuflate sub veștmântul unui adevăr aparent indiscutabil.

”Și totuși se mișcă.”

”Cine?”

”Păi, Pământul.”, răspund eu. ”Și concepția despre lume. Cum să găsim așa ceva, când ochii ne sunt acoperiți de orbirea generalizată?”

”Putem apela la un truc”, triumfează vânzătorul. ”Dacă simulăm o retrospectivă și privim prezentul pe post de trecut, ca și cum l-am vedea dintr-un viitor imaginar. Închipuiți-vă că sunteți specialist în istorie, trăiți în anul 2125 și vă imaginați că ați fi un cercetător în drept internațional din anul 2002. Pur și simplu ați intrat în vorbă cu mine.”

Partenerul meu pentru pace probabil că n-ar mai pretinde acum că vede o strălucire supranațională în privirea mea, ci nebunie pură.

”Europa de vest în anul 2002”, reia vânzătorul. ”Au trecut mai bine de 300 de ani de la momentul care a marcat începutul iluminării. Puterea religiei era demult apusă, se credea că și ideologiile, indiferent de ce natură, ar fi dispărut deja. În toate domeniile domnea primordialitatea rațiunii. Oamenii trăiau în societăți super-democratice, se făceau primii pași în comunicația globală, existau preocupări pentru descifrarea genomului uman. Era o societate plină de tabuuri, până la prăsele.”

”Orice gând era permis, lumea era guvernată de libertatea opiniei.”

”Libertatea religioasă.”

”Libertatea de exprimare.”

”O epocă”, spune el, ”în care nu se mai vorbea despre libertate, ci despre libertăți...”

”...iar deviza mass-mediei era: dați-mi un subiect arzător, să mă frig eu primul.”

”Nu mai exista propagandă, ci reclamă. Nu mai aveam adevăruri, ci majorități.”

”În loc de valori, aveam păreri, în loc de drepturi fundamentale, convingeri. Nu se mai auzea: să nu ucizi –”

”Ci dreptul la viață. Nu: să nu furi –”

”Ci dreptul la proprietate. Nu tu: să nu preacurvești –”

”Ci protecția familiei.”

”Mai cunoștea cineva vreo cauză pentru care să merite păstrate acele reguli universal valabile, care serviseră până atunci umanității?”

”Nu”, zic eu. ”De neimaginat.”

Ne uităm unul la altul.

”Suntem pe-aproape”, șoptește el, ”să continuăm.”

”În anul 2002”, zic eu, ”bunul simț interzice orice critică la adresa formelor statale existente. Nimănui nu i-a trecut prin minte să le conteste, deși existaseră numeroase utopii și până atunci.”

”Interesant. Nimeni nu căuta alternative, nici măcar sub pretextul interesului academic, fie chiar ca provocare. De ce?”

”Motivul lipsei de alternative este faptul că nimeni nu îndrăznise să pretindă că democrația ar fi fost o formă de guvernare mai proastă decât altele. În ciuda dezinteresului cetățenilor față de politică, nimeni n-a îndrăznit măcar să suspecteze că democrația și-ar fi supraviețuit deja sieși, că incompetența politicii nu ar fi fost un fenomen trecător, ci semnalul că voința de guvernare nu mai venea de la popor. Nimeni nu îndrăznea să susțină că, în epoca tehnologiei computerizate, a cercetării genetice și a economiei globale, temele din politică ar fi devenit mult prea complexe pentru a mai putea fi dezbătute în public, pe înțelesul tuturor; că procedeu decizional democratic ar fi prea inert pentru a ține pasul cu schimbările super-dinamice din economie, știință și politică internațională.”

”Dar poate chiar nu existau alternative.”

”Ași!”, exclam eu. ”Schitez, în linii mari: Desființarea Parlamentului. Participarea directă a cetățeanului la luarea deciziilor guvernamentale, grație alocării individuale la buget a cotei sale procentuale din impozitul pe venit, în funcție de destinația sa preferată. La intervale de câțiva ani, alegerea directă a fiecărui membru din noul guvern, plecând de la un set de candidați cu reputație, consacrați, fiecare fiind expert în domeniul de care urmează să răspundă. Renunțarea la principiul politic stânga-dreapta și înlocuirea sa cu procedeu testării pe baza unui catalog de întrebări din practică. Înființarea unei a doua Camere, compusă din reprezentanți ai poporului, având menire corectivă (n.t. legislativ, executiv, corectiv). În final, plebiscite pentru acele probleme existențiale, care prezintă interes pentru întreaga societate.

”Îndrăzneț plan, dar nu imposibil.”

”Oricum Uniunea Europeană funcționase practic deja de la bun început fără Parlament real. În anul 2002, legile ei influențau masiv munca legislativă națională. Critici la adresa deficitelor democrației se înregistrau frecvent, dar nimeni nu întreprindea ceva pentru a le înlătura.”

Mă privește direct în ochi iar nasul îi tremură de pe acum chiar și când nu vorbește.

”De ce nu?”, mă întrebă.

”Mai că s-ar putea deduce că evitarea democrației ar fi devenit condiție obligatorie pentru integrarea europeană. Niciodată nu s-ar fi ajuns așa departe, dacă s-ar fi necesitat majoritatea parlamentară pentru adoptarea fiecărei norme. Priviți cât a durat până când un proiect de lege a trecut prin Bundestagul german.”

”Și, de fapt, întreaga muncă depusă la nivelul anului 2002 nu se presta în Parlament, ci în Comitete.”

”Bineînțeles. O armată de deputați nu s-ar fi putut descurca în materie de plante transgenetice, exceptare de la impozite a bacșișurilor și lege a asigurărilor suplimentare. Parlamentul Național se ocupa practic doar cu validarea rezultatelor analizelor unor comisii de experți.”

”Dacă mai continuăm discuția, până la urmă desființarea Parlamentului devine o simplă operațiune cosmetică.”

”Ia-ntrebați Dumneavoastră la raionul de cosmetice”, completez eu ironic.

El se preface că nu aude.

”Dar ce s-ar fi întâmplat”, continuă el, ”dacă atunci, în anul 2002, un angajat al Pieței Europene ar fi solicitat în public desființarea Parlamentului?”

”Ar fi fost luat în derâdere. Sau ar fi fost pus sub urmărire, ca inamic al constituției. Posibil să-l fi desemnat drept fascist.”

”În orice caz și-ar fi pierdut locul de muncă.”

Ne privim descumpăniți. Eu trag aer în piept.

”Privind înapoi”, îi spun, ”din punctul de vedere al anului 2125, se vede clar că în spatele convingerii potrivit căreia democrația parlamentară ar fi singura formă de guvernare statală posibilă se ascunde, de fapt un tabu. Nu numai că nu se putea gândi la o reformă fundamentală a sistemului existent, mai mult, nici nu se putea vorbi despre așa ceva.”

Pentru un răstimp, tăcem amândoi.

”E grav?”, întrebă el într-un final.

”Oarecum”, spun eu., ”dacă economia, integrarea europeană, așa-numita gobalizare și caracterul anarhic al internetului contribuie pe neobservate la depășirea stadiului democratic, poate n-ar strica să reflectăm la posibilitățile de dezvoltare pe care le avem. Chiar de-ar fi și numai din interes pur științific.”

”Aveți dreptate. Un inamic al tabuului ar trebui să pledeze pentru îndepărtarea vălului democratic care camuflează realitatea. Să nu mai ceară din ce în ce mai multă democrație, ci să caute ceea ce vrem și necesităm cu adevărat.”

Vânzătorul se ridică și-mi dă mâna.

”La revedere.”

”Dar,” îi spun eu, ”ce facem acum?”

”Să facem?”, mă întrebă peste umăr. ”Cum adică să facem? Era vorba doar despre o discuție teoretică. Vă mulțumesc pentru ajutor.”

Final

Partenerul meu pentru pace mă întâmpină în prag și preia cumpărăturile.

”Astăzi am găsit ceva foarte special”, îi spun eu.

”Un tabu proaspăt. L-am primit pe sub mână.”

Mă privește neîncrezător:

”Ia să văd.”

Despachetez.

”În sistemul nostru formal-democratic se pot discuta și încălca toate tabuurile, drept pentru care putem spune că ele nu mai sunt veritabile, ci false. Dar democrația însăși nu se poate pune sub semnul întrebării. N-avem voie să ne îndoim de ea: ea este tabu.”

Neîncrederea cu care mă privește acum e sporită.

”Ce părere ai?”, îl întreb.

”Absurd,” îmi răspunde. ”Te-ai dilit supranațional definitiv? Ar trebui să fii mai atentă, la meseria e care o practici...să te-ndoiești de democrație...complet hazardat.”
Cară plasele în casă, clătinând din cap.

”Și totuși”, șoptesc în sinea mea, ”și totuși se mișcă.”

Juli Zeh, 2000

ADRIAN SEVERIN

Creștin-democrația, popular-democrația și populist-democrația

Într-o serie de trei articole domnul Corneliu Leu se întreabă dacă democrația-creștină mai are ceva de spus și mai poate face ceva în edificarea unei Europe cu adevărat democrate. Textul aduce în atenție o sumă de teme de prim interes și maximă sensibilitate. Pentru a răspunde provocării intelectuale a autorului și a găsi o posibilă cale de ieșire din deșul îngrijorărilor, dezamăgirilor și alternativelor lui, al oportunităților, sfidărilor și amenințărilor pe care le identifică, îmi pare necesară separarea temelor și tratarea lor oarecum distinctă.

O primă asemenea temă privește limitarea intelectuală și criza harului conducător în lumea contemporană. Domnul Leu începe și își sfârșește eseu printr-o lamentație referitoare la imaginea dezolantă a summit-urilor europene, unde epigonii marilor fondatori ai creștin-democrației și ai Europei valorilor postbelice, se manifestă ai domnului acelor sacerdoți care urmează dogmatic ritualul întrucât au uitat dogma, mesajul codificat în gest. De aceea predica lor se rezumă la procedură, în timp ce predica înaintașilor lor vorbea despre idealuri și valori.

Lectura acestor pasaje amintește de revolta din versurile eminesciene: "De-așa vremi se-nvredniciră cronicarii și rapsozii. / Veacul nostru îl umplură saltimbancii și nerozii." Diferența este că Eminescu exalta coerența eroică a autocratismului-creștin de la apogeul evului mediu în contrast cu demagogia și confuziile democrației naționale emergente, în timp ce domnul Leu compară democrația națională maturizată de tragedia războiului total, cu democrația națională decadentă de după Războiul Rece, devorată de șovinismul bunăstării post-moderne și de tentațiile hegemonice ale post-bipolarismului.

Căci despre decadența democrației este vorba. Mediocritatea actualilor lideri europeni și criza de conducere la nivelul UE nu este un accident. Ea este consecința logică a crizei în care se află democrația europeană (și nu numai).

Textul domnului Leu denunță limitarea intelectuală a liderilor PPE. Vorbesc despre "limitare" și nu despre "limite" întrucât cea dintâi, în înțelesul meu, este subiectivă, adică edificată voluntar, (auto)impusă și, în acest sens, exterioară persoanei în cauză, pe când cele din urmă sunt obiective, adică înnăscute, inevitabile și intrinseci persoanei respective.

Or, mulți dintre liderii PPE (dintre liderii europeni în general) în mod natural nu s-au născut lipsiți de vigoare intelectuală ci sunt castrați intelectual; în unele cazuri auto-castrați. Aceasta întrucât democrația statistică și electoralistă nu mai măsoară calitatea ci doar cantitatea (pornind de la ficțiunea că dacă un vot este egal cu un vot și orice votant este egal cu alt votant) și pe cale de consecință dă câștig la urne tehnocrației iar nu meritocrației; tehnocrațiilor - adică celor fără viziune și fără proiect, care știu cum dar nu știu nici ce, nici încotro - iar nu oamenilor politici -

adică celor care gândesc critic prezentul chiar dacă nu știu cum să îl administreze și construiască viitorul chiar dacă nu știu cum să ajungă la el.

Cine dorește să câștige alegerile azi trebuie să aibă o creativitate intelectuală limitată. Cine este prea creativ, ori este eliminat ori face pe prostul. Iar cel care reușește aceasta nu-și pierde doar onestitatea intelectuală ci și loialitatea competițională.

De aceea domnul Băsescu (care nu trebuie, totuși, demonizat, întrucât nu merită nici această insultă nici această onoare) a fost acceptat iar domnul Năstase (cărui nu avem, totuși, a-i face chip cioplit) a fost încarcerat. Nu pentru că primul ar fi cinstit iar cel de al doilea corupt. Lupta cu corupția (fenomen nociv cu care liderii PPE cochetează și coabitează, de altfel, foarte bine) s-a transformat dintr-un obiectiv nobil în instrumentul infam prin care sunt eliminați din competiție liderii creativi și vizionari.

Domnul Leu mai denunță, fără să o numească astfel, "criza harului conducător" sau lipsa "conducerii inspirate și inspiratoare"; a conducerii care își trage puterea din tăria propriei convingeri a conducătorului, la rândul său izvor al puterii de a convinge masa. Americanii numesc aceasta "leadership" dar cuvântul lipsește din vocabularul limbilor continentale europene; ceea ce înseamnă că lipsește și din gândirea europenilor.

Democrația bolnavă europeană (creștină dar nu numai) promovează lideri care gestionează dar nu emoționează, care transpiră dar nu inspiră. Aceștia pot optimiza prezentul dar nu îl pot transforma. Și anume îl optimizează până la epuizare și banalizare, împingând popoarele în melancolie și apatie, cufundându-le în disperarea provocată de sentimentul lipsei de sens (și de identitate) a existenței.

Asemenea lideri nu știu nici cum să reinventeze democrația națională, necum să o inventeze pe cea trans-națională.

Adenauer, De Gaulle, Churchill, De Gasperi spuneau poporului ceea ce cred și chemau poporul să le împărtășească viziunea și să le sprijine proiectele. Merkel, Sarkozy, Cameron, Berlusconi spun poporului ceea ce cred că vrea el să audă ademenindu-l să le încredințeze cheia de la camera puterii, spre a o devaliza apoi spre satisfacerea poftelor, fanteziilor și veleităților lor.

Scriitorul german Thomas Mann spunea că o familie se așează pe structura a trei generații: fondatorii, constructorii (dezvoltatorii) și risipitorii. Cei dintâi pun bazele familiei propunând o perspectivă identitară. Urmașii lor imediați transpun viziunea în termeni concreți dând viață ideii, întrupând cuvântul. Cei din urmă consumă totul fără a pune ceva în loc, legitimându-și prodigalitatea prin ficțiunea că înaintașii le-au transmis, odată cu averea, și meritele acumulării acesteia.

Dacă ne referim la familia creștin-democrației germane sau, mai general, la familia Germaniei europene, fondatori sunt Konrad Adenauer sau Ludwig Erhard, constructori Willy Brandt, Helmut Schmidt (aceștia social-democrați) și Helmut Kohl iar risipitorii Gerhard Schroeder (și el social-democrat) și Angela Merkel. În planul integrării europene regăsim aceeași curbă

comparând marile cupluri care au alcătuit așa-zisul „motor franco-german” al Comunității / Uniunii: mai întâi De Gaulle (chiar dacă inițial reticent față de ideea Europei unite) și Adenauer – liderii zei; apoi Mitterand și Kohl – liderii eroi; iar în urmă Sarkozy și Merkel – liderii histrioni. Cuvântul, fapta și pofta. Viziunea, curajul și oportunismul (miop).

Cât privește conducerea UE, decăderea este la fel de evidentă: la președinția Parlamentului, după Simone Weil saltimbancul Martin Schulz iar la Președinția Comisiei, după Jacques Delors nerodul Jose-Manuel-Durao Barroso.

Problema este că toți au fost aleși democratic. De aici două întrebări: Ce virus a tulburat eficiența calitativă a mecanismului democratic? Cum se poate reveni de la democrația populistă a prezentului la democrația performantă de altă dată? Fără a se răspunde acestor întrebări nu există nici o speranță de a mai primi mesajul viziunilor inspiratoare, mobilizatoare și federalizatoare la summiturile europene de tot felul, ajunse a fi doar niște liturghii penibile oficiate ipocrit de o preoțime agnostică și egolatră.

Răspunsul la prima întrebare este: bunăstarea. Aceasta a distrus sensul valorii.

La finele celui de al doilea război mondial valorile și dragostea pentru ele s-au născut din frică și nu prin revelație. Frica de război și frica de foame. UE a fost o uniune a fricii înainte de a fi o uniune de valori. Când frica a dispărut nu a mai existat cerere pe piața politicii pentru liderii de valori.

Un conducător adevărat se caracterizează prin spirit critic, viziune și voință. Ansamblul conducătorilor autentici aduce inevitabil în discuție proiecte alternative pe care le oferă poporului și între care acesta poate alege. Dacă posibilitatea opțiunii lipsește democrația devine formală, ea reducându-se doar la ritualistica electorală.

Când Dumnezeu i-a oferit lui Adam libertatea de a-și alege soția, El nu i-a oferit și democrația întrucât singura „opțiune” era Eva. Alegerile fără opțiune fac din democrație o impostură.

Atunci când s-a căutat drumul care să ocolească războiul și foamea, liderii au oferit mai multe rute. La insistențele unora dintre ei „poporul european” a ales traseul valorilor creștine ale solidarității, iubirii (nu doar a aproapelui ci și a dușmanului – în speță german), comunitarismului, loialității, cinstei, sincerității, egalității, muncii libere și libertății responsabile. Între colectivismul orb – propus de nazism dar și de comunism – și consumerismul frivol – propus de capitalismul transatlantic, între înregimentarea forțată și concurența exclusivă, între supunerea fatalistă și libertatea arbitrară, între melancolia egalitarismului fără identitate și alienarea individualismului fără compasiune, a fost preferat personalismul solidar; respectiv ordinea unor oameni liberi, conștienți de caracterul indivizibil al securității și prosperității lor, convinși că libertatea fără securitate este în pericol iar securitatea fără libertate este zadarnică, hotărâți să își pună în comun resursele (materiale și intelectuale) spre a asigura includerea tuturor într-o comunitate a egalității (de șanse dar nu numai) și a respectului pentru diversitate. Desigur, unii au putut alege calea democrației sociale (la început – cel puțin până la Congresul de la Bad Godesberg – nedesprinsă de doctrina marxistă) care a pus statul înaintea pieții, munca înaintea

capitalului și societatea înaintea individului, care a preferat egalitatea libertății și a crezut în determinismul economic, în dominația existenței sociale asupra conștiinței sociale. Alții au înclinat spre reducerea egalității la egalitatea șanselor, absolutizând libertatea și exaltând capacitatea (auto) reglatoare a pieței. Alții au susținut punerea accentului pe rolul autorității integratoare și disciplinante a statului ca garant al ordinii bazată pe conservarea tradiției și administrarea echitabilă a inegalității. Alții au considerat că soluția păcii și prosperității sociale se găsește în libertatea și corectitudinea negocierilor dintre principalii actori ai comunității: muncitorii, patronii și elitele politico-intelectuale. În cele din urmă, între opțiunea majoritară și cele minoritare s-au realizat compromisuri – care nu au compromis, însă, valorile curentului de gândire principal al momentului. De asemenea, în funcție de evoluția contextului, fără crize și fără violență, s-a realizat și o alternanță a modelelor.

Când, însă, pacea a fost considerată ca un câștig definitiv iar confortul prosperității a ajuns a fi privit ca un dat natural, când generația în inima căreia frica a fost băgată cu vârful sabiei a început să se dispară, oamenii au trecut la fobia schimbării. De ce să schimbi ceea ce merge? Chiar și lăcomia nu a putut efusa ideea potrivit căreia mai binele este dușmanul binelui. Or, cel care nu este dușmanul binelui nu caută alternanță și, de aceea, nu este interesat în alternative. Acesta nu vrea conducători (prin personalitatea lor dominantă și superioritatea intelectuală liderii chiar deranjează) ci administratori; nu vrea schimbare – reformă și cu atât mai puțin revoluție – ci vrea optimizare în cadrul ordinii existente. În plus, nu acceptă șefi care să îl disciplineze ci subalterni care să îl lingusească.

Evident că pe o astfel de cale nu se pierde doar democrația reală ci și fructul ei care este buna guvernare. De aici, mai întâi se stinge prosperitatea iar lipsa acesteia, precum și strădania de a o recupera în contextul unei democrații de fațadă, subminează libertatea, sfârșind prin a pune în pericol pacea.

Nenorocirea este că întoarcerea la liderii competiției democratice autentice este împiedicată legic de către exponenții democratismului birocratic, apologeți ai democrației statistice și produs al democrației electoraliste. Prin măcinarea valorii celor dintâi pe pietrele egoismului și miopiei populare, se poate ajunge la apariția celor din urmă, tot astfel cum plecând de la carne macră poți produce cârnați. Drumul invers este, însă, aproape la fel de necunoscut (ca să nu spunem imposibil) pe cât este și metoda producerii cârnii macre prin prelucrarea cârnaților.

Această categorie de pseudo-lideri exprimând o boală incurabilă a democrației, nu permite liderilor alternativei democratice să se exprime la nivel național și să apară la nivel trans-național, european.

O atare situație afectează grav România. După ce li s-a cerut să-și lichideze activele economico-financiare pentru a fi primiți în UE, acum românii li se cere să-și lichideze elitele pentru a nu mai fi discriminați în UE. Că lucrul se petrece din calcul sau din instinct, din interes sau din plăcere, nu are importanță. Cert este că liderii europeni acceptă ca lideri români numai pe cei care se supun aceluiași limitări intelectuale cu ei. De aceea PPE a și primit fără probleme printre membrii săi un partid „creștiant” prin poruncă prezidențială și care are tot atâta legătură cu democrația câtă legătură are puricele cu Marea Neagră. Coloana a cincea a acestei operațiuni sunt structurile pe care Președintele Băsescu le numește pudibond „instituțiile statului de drept”. Un

stat de drept integral care neagă statul democrat, ca etapă primă în procesul negării integrale a națiunii române

În concluzie, zadarnic așteaptă domnul Leu, ca din sulfuroasele conclavuri ale populismului european să reapară lideri creștin-democrați (populari) și, în general, lideri europeni cu vocație și valori. Aceasta presupune reinventarea democrației. Cum se va produce ea, nu știm încă. Nu putem decât spera că spre a o face nu va fi nevoie de un alt război.

VA URMA

Presă despre culisele referendumului

Victor Ponta: "Traian Băsescu era demis fără sprijin din Occident"

Președintele Traian Băsescu ar fi fost demis la referendumul din vară dacă nu ar fi beneficiat de "sprijin uriaș" din Occident, a declarat luni premierul Victor Ponta. Premierul a mai spus că președintele și-a salvat o perioadă de mandat.

"Cred și afirm cu tărie că domnul președinte Băsescu și oamenii domniei sale - fie că este vorba de doamna Macovei, de alții i-au dezinformat grav și cu bună știință pe partenerii noștri europeni și americani. Vă reamintesc că în plenul Parlamentului European dna Macovei vorbea de un milion și jumătate de voturi fraudate. (...) Aveți nenumărate declarații în care s-a vorbit despre faptul că această lovitură de stat parlamentară - ceea ce este evident că Parlamentul și oamenii la referendum nu dau lovituri de stat - pentru ca domnul Antonescu și cu mine să-i schimbăm pe domnul Morar și pe doamna Kovesi. Și astăzi ați văzut ce tare i-am schimbat", a afirmat Victor Ponta.

Premierul a spus că președintele și-a salvat o perioadă de mandat, dar că susținătorii săi "ar începe să înțeleagă că au fost folosiți într-o bătălie internă". "Cred că prin această campanie domnul președinte Băsescu și-a salvat o perioadă din mandat, cred că ar fi fost demis corect, instituțional, legal dacă nu ar fi existat acest sprijin uriaș din Occident. În același timp, cred că pe termen mediu și lung și-a câștigat între ghilimele niște adversari, pentru că acum oamenii încep să înțeleagă că au fost folosiți într-o bătălie internă și au fost folosiți în mod incorect. Așa încât să nu vă mire dacă în continuare veți mai auzi asemenea semnale, sigur că în termeni diplomatici. Nimeni nu va spune îmi cer iertare, am greșit când am spus că a fost lovitură de stat, când am spus că se încalcă Justiția, deși nu avea nicio legătură cu Justiția", a declarat Ponta.

El a spus totodată că a perceput o schimbare în modul în care a fost primit la ultima sa vizită la Bruxelles de oficiali europeni

(din „Cotidianul”>Acasa>Politica)

RECAPITULAȚIE

a unor teme puse în dezbatere

ARTICOL DE DICȚIONAR DESPRE DEMOCRAȚIA CREȘTINĂ:

„Familia politică de centru-dreapta, ale cărei rădăcini sunt adânc ancorate în istoria și civilizația continentului european și care a fost inițiatoarea proiectului european de la bun început”.

MENȚIUNI ȘI TEME DE DEZBATERE PRIVIND DEMOCRAȚIA INTERNAȚIONALĂ ȘI RELAȚIILE DEMOCRATICE ÎNTRE STATE

- Vorbind despre pericolul contemporan al exercitării unui control al democrațiilor de către cei care dețin puterea financiară internațională, ca și de intenția confiscării de către aceștia a adevăratului drept de decizie în dezvoltarea lumii – intenție a cărei existență ocultă este constatată – ne oprim asupra unui aspect mai bizar care, din punctul de vedere al logicii formale, pare și contradictoriu punând următoarele întrebări: 1. Față de toate semnificațiile de afirmare liberă pe care le-am enumerat până acum vorbind despre existența democratică a persoanei umane, pot exista înțelegeri și interpretări deosebite pentru conceptul de existență democratică a statelor lumii?... 2. Regimul democratic spre care aspiră și pe care îl dobândește persoana umană poate, sau are voie să ajungă să creeze un regim democratic de existență pentru statele lumii?... 3. Ba, mai mult: Care este raportul dintre condiția internă a unui regim statal ce respectă toate obligațiile relațiilor democratice dintre cetățenii săi și condiția externă a unor raporturi nedemocratice, măcar între acele state care s-au proclamat democratice? 4. Putem vorbi despre o lume unitară a democrației de fond, sau acordarea ori asigurarea de drepturi democratice cetățenilor tăi, nu are de-a face cu raporturile nedemocratice pe care le impui altor țări? 5. Dar raporturile nedemocratice pe „care cetățenii tăi le au cu cetățenii altor țări, în ce fel de relații se înscriu?... 6. Sau, și mai mult: Poate un stat asigura condiții de existență democratică cetățenilor săi, atunci când el, sau cetățenii ai lui, violează drepturile democratice ale altora?...
- Una peste alta, problema pe care ne-o punem în principal este de a stabili ce fel de relații democratice există pe plan internațional între statele care, în interiorul lor sunt consacrate a fi categoric democratice. Cu alte cuvinte: câtă democrație acordă altora, cei

care au luptat pentru drepturile lor democratice, și le-au instaurat, și le-au consolidat, iar acum se bucură din plin de ele?... Pentru a răspunde la această întrebare, din păcate, trebuie să acceptăm relativismul spunând că sunt mai multe moduri de a înțelege aceste relații.

- Nu vom încerca aici să constatăm, să descriem și să catalogăm aceste categorii de relații, fiindcă ne-ar trebui documentarea multor diplomații ale lumii; dar să constatăm că problema se pune dacă e vorba de politică de stat, sau e vorba de interesele nedemocratice ale unor particulari cetățeni ai statului respectiv, sau persoane juridice recunoscute de statul respectiv, atunci ar trebui să vedem cam ce obligații ar avea statul respectiv față de aceștia: Să le lase liberă inițiativa, așa cum s-au angajat față de ei, sau să-i împiedice pe ei să știrbească din libera inițiativă a altora?
- Dar, chiar dacă am încercat să ne reducem curiozitatea analitică la acest unic aspect, ne dăm seama prea bine că lucrurile nu stau deloc simplu și că problemele celor care realizează un PIB favorabil bugetului statului lor ar intra foarte greu sub jurisdicția democratică a statului de drept depășindu-i atribuțiile. Mijloc principal de asigurare a unui regim democratic intern, statul de drept nu are toate mecanismele necesare pentru ca, prin relațiile sale externe, să impună un sistem democratic internațional, forțele de influențare pe acest plan fiind încă de natura unui mai vechi mod de relații. Doar morala justiției sociale, care nu este executivă, ci se realizează numai și numai prin consensul moral care o garantează, ar putea aduce o soluție. Iar asta presupune funcționarea unor mari instituții internaționale spirituale și creatoare de opinie publică la modul global.
- Cu alte cuvinte, în măsura în care au o morală și vor să demonstreze respect pentru Cele Sfinte, forțele economico-financiare care adaptează politicile respective la cerințele obiective ale globalizării, trebuie să-și asume și obligația de a întreține dezvoltarea unor curente de opinie publică bine conturate în privința unor relații democratice internaționale la fel întemeiate ca și cele din interiorul statului de drept. Dacă ele nu-i vor asuma această răspundere, atunci cert lucru că se va coagula o forță ideatică de opoziție, iar lucrurile vor căpăta caracter contradictoriu și conflictual.
- Întrucât în toate problemele evoluției omenirii este vorba de etape, poate că în etapa când constatăm aceste realități, ar fi necesară o organizație incipientă, care să studieze fenomenul și să vină cu unele propuneri decizionale, cum a fost la începuturile unor căutări întru aplanarea conflictelor internaționale Liga Națiunilor și încercarea de la începutul secolului trecut de „*definire a agresorului*”. Chiar dacă nu ar putea avea ecou practic imediat, anumite precizări teoretico-legislative care să definească mai bine aspectele monopoliste și de control internațional ale unor anumite tendințe de globalizare, obligându-le să se delimiteze de tendințele de dominație, de absolutism industrial, de politici financiare forțate sau neacoperite, de obligații față de o „ocultă” care, prin însăși caracterul ei nu poate fi prea bine definită.
- Pentru că ne lovim zi de zi de asemenea aspecte, iar părerile despre dreptul de existență a unor Big Brotheri și despre metodele lor, sunt la fel de diferite ca și aceste metode. Ceea ce, pe planul legilor interne are încadrare juridică și se condamnă. Dar, cum constatăm din practică, se condamnă exact în condițiile în care nu intervine vreun

Big Brother; în alte cazuri, ajungând noi, cetățenii, să condamnăm degeaba existența acestor Big Brotheri, fiindcă ei tot există. Și, uite, astfel, cu toate îngtrebările pe care ni le-am pus mai înainte, ne învârtim într-un cerc vicios al limitării conceptului nostru și al relativizării nevoii de democrație. Care, având explicații obiective nu poate fi condamnat. Cu toate că ar trebui să ne sperie ca perspectivă și să ne alarmeze ori de câte ori întrece măsura. Dar, oare, legile conviețuirii prin cedări reciproce și ale compromisului politic, ne permit asta?

- Cred că trebuie să fim mulțumiți dacă avem deocamdată răspuns la „cât ne permit”. Și să impunem mereu acest „cât ni se permite”, ca să nu dăm apă la moara celor care vor să pară convinși de sfârșitul democrației dar, în fond, au doar argumentele lor subiective de oameni ale căror intenții obscure sunt prea mult controlate de democrație.
- Din pricina aceasta, a unor intenții rele cu care unii, sau unele instincte, stau la pândă funcția statului de drept ca apărător al entității sale democratice este deosebit de importantă, iar de la fermitatea politicianilor care o pun în practică cerințele sunt invers proporționale cu dimensiunea. Adică, exact în măsura în care un stat cu o economie mai mică este mai vulnerabil în fața tentativelor de acaparare ale marii finanțe, și fermitatea politicianilor lui pe principii de morală democratică trebuie să fie mai apăsată, și știința lor politică trebuie să fie mai profundă, nu numai pentru a face față diferitelor forme de atac, sau de cumpărare, sau de intimidare a lor, ci și pentru a asigura cât mai multă independență statală prin echilibre interne foarte stabile între intențiile formațiunilor politice și interesele generale de ata, dintre consum și producție, dintre taxe și PIB, în privința solidarității interne și în privința drepturilor democratice mai mari de care trebuie să se bucure popoarele mai mici.
- În privința instinctelor nefaste de monopolizare a altor piețe de care se vor decontamina foarte greu marii producători, nu avem cum să ne așteptăm la restricții din partea propriului lor stat pentru că, pe plan intern, asta ar însemna restrângerea drepturilor cetățenilor tăi. Opoziția se poate produce numai prin fermitatea și nevulnerabilitatea politicianilor și legilor în virtutea cărora ei funcționează în țările respective, încercarea fiind mult mai mare pentru ei, dar și meritul de a impune morala democratică în relațiile internaționale, în condițiile de existență egală pe plan internațional
- Din acest motiv subliniam faptul că noi avem o anumită sensibilitate la ingerințele pe care, de preamulte ori și le-au manifestat alții în ceea ce privește destinul nostru și durumul pe care oricine are dreptul să și-l caute prin efort personal, în caz contrar având noi tot dreptul a suspecta manevrele de a fi dirijați dintr-un alt centru de putere decât cel natural nouă, creat istoricește de noi și devenit trăsătură specifică pentru noi în pluralismul fermei multiculturalități pe care o declară omenirea. Experiența noastră de „peste veac și veac” ne-ar da tot dreptul chiar să ne răscolăm față de perseverența cu care ne iubesc Big-Brotherii. Și să protestăm, și să refuzăm. Darămite să punem doar în discuție civilizată problema relațiilor democratice între țări și popoare față de imperativele acestei epoci în care întreaga omenire încearcă a se face că se supune cu înțelepciune față de acest deziderat.

- Faptul că asigurarea prin politici neconcesive în fața unor foruri de importanță internațională a echilibrelor interne care dau stabilitatea de care are nevoie statul de drept ca să se impună - mai mult decât lamentoul demagogic practicat, să zicem în cazul nostru, după ce industria a fost abandonată concesionărilor străine, iar legislația acceptă și înstrăinarea proprietăților agricole – nu înseamnă nicidecum sfidarea relațiilor democratice internaționale. Exemplul succeselor constante ale Japoniei în secolul trecut, bazate numai și numai pe echilibrul dintre producție și consumul intern, care a asigurat posibilitatea manevrării unor prețuri de dumping pentru cucerirea pieții externe, se leagă astăzi de cel uimitor al Turciei care pare a fi singura țară neafectată de criza internațională, tocmai datorită unui echilibru asemănător pe care l-a căpătat cu ambiție și rapid, după ce multă vreme a fost considerată o țară consumatoare, la cheremul fluctuațiilor de pe piața internațională. A realizat aceasta emancipându-se de un asemenea cherem și dezvoltându-și producția proprie la nivelul micului capital care se consolidează întotdeauna în raport cu puterea de cumpărare internă.
- Încurajați de asemenea exemple, trebuie să vorbim pe șleau despre NEVOIA REVIZUIRII TERMENULUI DE „**INTEGRARE**”, în sensul că integrarea nu înseamnă *omogenizarea* dorită de obicei de politicile comerciale interstatale cu cei cărora le oferă democrația consumului anumitor produse, ci înseamnă *egalizare de drepturi și șanse* prin respectarea aceluiași legi și obligații în țările care se integrează altora mai avansate, dar și cu aceleași drepturi. Inclusiv cel de a avea o tradiție cu sensibilități și specificități de care trebuie ținut seama la modul partenerial. Pentru că nu există integrare, fie ea și numai de piață, cum și-o doresc unii fără a depăși condițiile egalității, fără înțelegerea partenerului și respectarea specificului său. Integrarea trebuie înțeleasă ca un act de voință socio-politică și nu de ajutorare între mai puternici și mai slabi.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR:

DANIELA GÎFU

Cunoscuta scriitoare din noua generație, cercetător postdoctoral cu lucrări în domeniul procesării limbajului natural în corelație cu analiza de discurs și Profesor asociat la Universitatea “Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Redactor-șef adjunct al revistei „*Destine literare*”, care apare la Montreal.

Dimitrie GRAMA

Reputat chirurg cu operă științifică și de practician în mari clinici din lume, aplecat spre studii sociale și de politici morale asupra diferitelor culturi în care a viețuit, rafinat scriitor și promotor al unei subtile poezii de expresie modernă, cu accent personalist și trăiri transcendente exprimate într-o zgârcenie minimalistă care conferă acută penetrație imaginii.

Toma George MAIORESCU

Poet de vocație modernă acoperind cu opera sa mai bine de o jumătate de secol din literatura română, ca veritabil emul al lui Lucian Blaga, și-a impus deopotrivă personalitatea literară și filosofică publicând o poezie foarte bine personalizată și devenind promotorul „Ecosofiei” pe care a teoretizat-o și a predat-o ani îndelungați la Universitatea Ecologică printre ai cărei fondatori și doctori Honoris Causa se numără.

ADRIAN SEVERIN

Profesor universitar doctor de drept al comerțului internațional și construcție europeană, europarlamentar, ex-viceprim ministru și ministru al Afacerilor Externe.

**caiet de dezbateri, opinii și considerente
referitoare la nevoile României**

Nr. 3 / februarie 2013

**COLECȚIA PERSONALISTĂ
SUB ÎNGRIJIREA LUI CORNELIU LEU**

*Așteptăm contribuții, intervenții și comentarii în
dezbateră noastră la adresele de mail:
leuc@upcmail.ro, leuc@clicknet.ro, invitând pe oricine
să se asocieze astfel grupului nostru de reflecție.*